

Tribuna școlii

SALA DE
LECTURĂ

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățământ, Știință, Cultură,
Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 317 (1 403)
Sîmbătă, 19 noiembrie 1988

8 pagini — 2,50 lei

TEZELE PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R.

PROGRAM DE MUNCĂ EXEMPLARĂ

Educatorul comunist

Tezaur de inestimabile idei, ce oferă repere și orientări spre îndrăznețe deschideri și orizonturi, Tezele din aprilie, precum și recentele cuvântări ale secretarului general al partidului reprezintă, și pentru oamenii școlii, documente programatice pe baza cărora își structurează și desfășoară întreaga activitate de formare a viitoarei forțe de muncă, indemnuri generoase, care mobilizează și însuflețesc, deschizind perspectivele unui amplu și științific fundamentat program de muncă pentru acest an de învățământ.

Conferind școlii nobila misiune de „factor de cultură și civilizație”, rolul de „citadelă a educației și formării tinerei generații”, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în același timp, rolul, răspunderea, îndatorirea patriotică ce revin cadrelor didactice, educatorilor comunisti, în vastul demers de instruire și educare a tinerei generații. „Să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar în muncă, în gândire, în toate domeniile — sublinia secretarul general al partidului în Expunerea din 29 aprilie a.c. — să acționăm cu hotărâre împotriva a tot ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății, atât în ce privește forțele de producție, cât și în știință, în învățământ, în cultură, în întreaga dezvoltare economico-socială!”

Spiritul revoluționar în școală, în munca de educație, pe care trebuie să-l promoveze educatorul comunist, înseamnă însă nu numai o finalitate exprimată în acești termeni (realizarea educației comuniste), ci și un agent format ce se manifestă în acest sens (educatorul comunist).

Pe fondul amplificării funcției sociale a școlii, amplificarea determinată de caracterul prioritar al problematicei umane, de legătură esențială dintre învățământ și factorii umani ai dezvoltării economice și sociale, câteva repere se impun a fi luate în considerare privind conținutul activității cadrelor didactice și anume: sporirea considerabilă a rolului școlii în formarea conștiinței noi, socialiste; instituirea unei noi exigențe educaționale, a unei noi condiții culturale, a omului, în care învățământul devine sistem referențial de bază al modelării factorului uman; necesitatea implicării omului în întreaga devenire și, mai ales, în întreaga sa devenire; consubstanțialitatea formării omului ca forță de muncă și personalitate.

Școala este deci factorul determinant al asimilării muncii în structurile de conștiință, ca valoare socială, ca raționalitate a vieții; în această postură ea realizează valorificarea dimensiunilor umanizatoare și socializatoare ale muncii, stabilind un acord funcțional tot mai puternic între modelul conștiinței muncii (proiectat și reanalizat nemijlocit prin procesul de învățământ) și organizarea efectivă a muncii în sistemul activităților școlare.

Realizarea acestor deziderate este strict condiționată de întărirea capacității formative a școlii, capacitate determinată de o serie de factori, între care resursele umane ale fluxului de intrare, competența pedagogică a personalului didactic, funcționalitatea structurilor didactice, atmosfera culturală din școală, relațiile interumane, organizarea rațională a demersului didactic sînt de prim ordin.

Factorul profesor se regăsește, direct sau indirect, la nivelul tuturor acestor componente, atributele poziției sale implicînd cu deosebire funcția de: modelator al elevului pe baza capacității de automatizare și integrare a modelelor sociale viabile, postură în care formează elemente metodologice definitorii și valori acționale de viitor; germene novator pentru sine (conștiința și probitatea profesională), pentru procesul instructiv-educativ (înnoirea activității, depistarea „faptelor purtătoare de viitor”, cercetarea, creativitatea) și pentru elev (prin structura și acțiunile sale, profesorul integrează și articulează experiența de viață, orientează elevul, oferă noul și îndeamnă la descoperirea lui de către elev); „conținut ascuns”, școala formînd și prin ceea ce este, prin valorile promovate, atmosferă, relații, aspect estetic; profesorul instruieste și pe elevii vehiculînd informații, explicații cauzale. Deci profesorul instruieste și educă prin tot ceea ce face, simte și gîndește, prin tot ce dăruiește elevilor săi. Prin el, cunoștințele predate și metodele folosite devin instrumente de instrucție științifică și educație comunistă ale elevilor.

În această perspectivă, personalitatea cadrului didactic se structurează pe coordonatele fundamentale ale educației și se orientează valoric. Această orientare este apreciată ca esențială, pentru că ea reprezintă factorul principal de influențare a orientării și chiar a conținutului, a modului de realizare și a eficienței activității formative.

Cadrelor didactice reprezintă modele concrete, posibil de a fi preluate, prelucrate și materializate acțional la nivelul tinărului a cărei personalitate o formează.

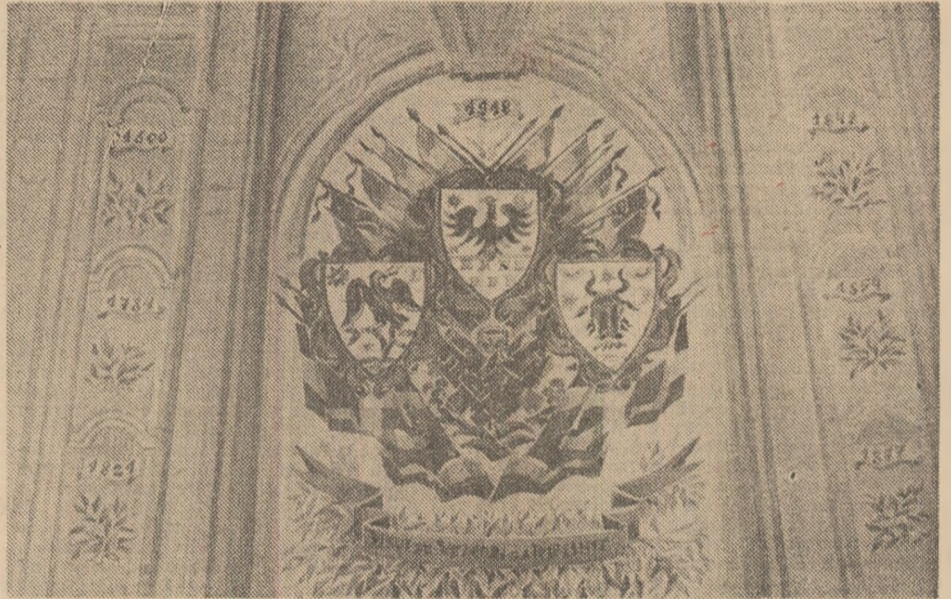
Cercetările efectuate asupra elevilor, în special preadolescenți, au relevat că aspirația lor se împarte între un model real (în funcție de puterea exemplului oferit de profesor) și unul sintetic (în funcție de anumite valori ale comportamentului lui).

În situația cadrului general menționat și a funcției modelatoare explicite și implicite a cadrului didactic, între personalitatea acestuia și persoana elevului se stabilește un ansamblu complex de relații. Se impune precizarea faptului că personalitatea cadrului didactic este ea însăși un produs în evoluție, un produs care se construiește și autoconstruiește în procesul însușirii active a conținuturilor și valorilor, a influențelor mediului social, în procesul obiectiv al practicii, inclusiv didactice. Integrarea valorilor, mai întii în personalitatea cadrului didactic, este fundamentală pentru orientarea multilaterală, creativă și prospectivă, în raport cu sine și cu lumea, a personalității în devenire a elevului.

În acest sens, atributul de educator comunist nu semnifică doar nivelul înalt al pregătirii sale de specialitate (științifice și tehnologice), sau filosofico-politice și obligația intrinsecă a valorificării maxime a aptitudinilor profesionale; sînt necesare — credem — o atitudine, o orientare valorică, o permanentă căutare constructivă, spirit creator, deschiderea spre nou, spre sensul umanului și moralului.

A creiona portretul unui educator comunist este o întreprindere dificilă prin complexitatea ei, mai ales că, totodată, el însuși este supus devenirii. O schiță însă, sumară, numai cu elementele caracteristice, l-ar putea defini ca om care își constituie poziția, misiunea, responsabilitatea, își însușește deplin comenzile societății de tip comunist; are convingerea necesității de a le răspunde în mod adecvat; trăiește concomitent trebuințele proprii și pe ale elevilor săi, comandamentele sociale și exigențele viitorului; acționează curent, sistematic, științific, creator, pasionat, vibrează, crede, luptă, învinge și este capabil să o facă, de fiecare dată, cu fiecare generație. Sînt, credem, toate acestea, trăsături ale educatorului comunist al școlii românești.

Prof. DOMNICA MURGOCI
Inspector școlar general al județului Iași

Marea Unire de la 1 Decembrie 1918

Se împlinesc șaptezeci de ani de la evenimentul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, ziua în care s-a împlinit cel mai înalt, mai arzător și mai sfânt ideal al poporului: unirea tuturor românilor într-un singur stat național. Dorința, ideea și faptul Unirii se sprijină pe geografia spațiului unitar și armonicos structurat, pe etnogeneza daco-romană, pe o strălucită cultură și artă populară, pe credințe și înalte idealuri comune, talmăcite într-unul din cele mai unitare graiuri din lume. Avea dreptate Alecu Russo cînd afirma că: „înainte de a fi propovăduită de scriitorii români, Unirea a fost în inima căpitănilor și a domnilor viteji și în neobosită muncă și stăruință a țăranelor”. Același fenomen e formulat sintetic, ca un „stih de baladă, de Nicolae Bălcescu: „Unitatea națională fu visarea fubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbatilor noștri cei mari, care intrară în sine individualitatea și cugetarea poporului, spre a o manifesta lumii”.

Ideea Unirii răzbate și în versul energic, dirz și puternic, ca o poruncă din veac, clamată de un poet vales ca Andrei Mureșanu: „...Români din patru unghiuri, acum ori niciodată / Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri!” În decembrie 1847, înțeleptul și mult sensibilul Costache Negri cuvînta în fața studenților români, aflați la Paris, despre un mare și vital adevăr românesc: „În visurile noastre înflorit se arată viitorul României! Sîntem milioane de români. Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare? Unirea, numai Unirea!... Să trăiască dar Unirea românilor!” Prin voința întregului popor și prin lupta conducătorilor, procesul Unirii s-a împlinit pe etape, în ritmul evenimentelor interne și externe. Modelul statului unitar românesc pornea de la Dacia lui Burebista și Decebal, de la Mihai Viteazul, acel reștitulor Daciae din 1600, pornea de la perfecta unitate geografică a teritoriului structurat ca o cetate, ca o unitate zidită de natura însăși, se revitalizează permanent prin cultura și conștiința națională, cu har însuflețită de artiști, de poezi, de istorici, de oameni de știință, de toți iubitorii de dreptate, libertate și demnitate umană. Pentru că a intruchipat primul pas: unirea moldo-munteană din 1859, Alexandru Ioan Cuza a devenit „neuitatul părinte și binefăcător”, „înfăptuitorul unei singure României”, la care transilvănenii au început să privească, luminați de nădejde, ca spre soarele mintuirii. În numele lor, Alexandru Papiu Ilarian exclama, patetic, rugă și cuvînt de slavă: „O principe și domn al românilor! Fie ca să vă stea într-un ajutor geniului românesc, ca să răzbunați, cu intelpeciu, moartea lui Mihai Viteazul și să fiți executorul fericit al planului celui mai mare domn român ce a avut vreodată Dacia lui Traian.”

Optzeci de ani după Unirea din 1859, prin aplicarea reformelor economice, sociale, culturale, politice, prin pregătirea ostirii, printr-o strălucitoare educație patriotică, poporul român s-a hotărît să scute, pentru totdeauna, perdeaua înăbușitoare a suzeranității otomane, să obțină deslîna independentă a țării și să intre, cu cinste, în areopagul popoarelor și statelor libere. De aici încolo, frații aflați încă sub stăpînire străină au avut un sprijin tot mai sigur și mai puternic, un îmbold și un model. Strădania economică a transilvănenilor prin „Astra”, lupta lor culturală prin „Liga culturală pentru unitatea tuturor românilor”, bătălia politi-

că prin crearea Partidului Național Român din Transilvania, manifestată prin procese protestatere, cum a fost cel al Memorandumului din 1893, efortul pentru întreținerea speranțelor românești prin turnee artistice în spațiul transilvan și călătoriile cu caracter științific și patriotic, rezistența dirză împotriva austro-maghiarizării forțate, toate s-au concentrat, s-au însumat în marea și izbăvitoare idee a Unirii. Nicolae Iorga remarcă faptul că opera de compozitor a bănușeanului Ioan Vidu, cu melodii culese din popor și răsbindite, prin corale, în tot cuprinsul pămintului românesc, a jucat rolul de educatoare și a constituit „și un factor de unitate națională”, sporind prin farmecul muzicii sentimentul de frăție românească: aceleași melodii cîntă întregul popor. Și le cîntă bărbătește, cu dreptul de a locui slobod și demn pe propriul lui pămint, din veac de veac al lui și numai al lui. Așa, bornele cu vulturul bicelal infipte pînă în piscurile Carpaților, în însăși coloana vertebrală a poporului și țării române, au devenit dureroase și ofensatoare; nu mai puteau fi suportate. Baza lor mucoasă în mizga umedă a tiraniei austro-maghiare. Furtuna conștiinței naționale, mereu primentă de suflul entuziasmului patriotic, căuta, cu orice preț, să le smulgă și să le prăbușească în hăul nefericirii. Prețul smulgerii, prețul acestei eroice opere de ocărășă politic și național s-a măsurat cu sacrificiul a sute de mii de vieți, jertfite pe cîmpurile de luptă din anii 1916—1918. Lupta poporului român, din acei ani, dusă în scopul desăvîșirii statului național, la limitele graiului românesc, s-a înscris, energie și hotărît, în șuvoiul amplu al marilor mișcări de dreptate socială și de libertate națională purtate de toate popoarele din Austro-Ungaria, care declanșase războiul, sprijinită de Imperiul german al lui Wilhelm al II-lea. Atit ostași care stăteau armatele lui Arz von Straussenberg sau Mackensen, scriind cu sîngele lor pe stîncile Carpaților, la Oituz și pe lutul cîmpiei, la Mărășești, eroica Iozincă „Pe-al-ocă nu se trece!”, cit și românilor transilvăneni care luptau împotriva dominației austro-ungare pe pămînt transilvan, adică întregul popor român, aprins de dorul unirii, a contribuit la crearea condițiilor concrete pentru desăvîșirea unificării statului național, pentru Unirea cea Mare. După o îndelungă pregătire, în toamna lui 1918, cînd, înfrînt pe cîmpurile de bătălie, Imperiul austro-ungar și-a ars steagurile imperialiste, cînd popoarele din această anacronică împărăție au declanșat revoluția lor de eliberare națională, la Praga, la Cracovia, la Zagreb, românii din Transilvania au trecut cu energie la acțiunea revoluționară pentru Unire. S-a constituit Consiliul Național Român Central și s-a pregătit Marea Adunare Națională de la Alba Iulia; chemarea suna, cu patos și adevăr: „Locul cel mai istoric al neamului vă asteaptă cu brațele deschise. Veniți deci să-l atingeți cu pasul vostru, ca să simțiți fiorul ce l-a mișcat odată pe marele voievod cu nume de arhanghel, pe martirii Horea, Cloșca și Crisan, pe Craiul munților, Avram Iancu și toți care au început și lucrat la realizarea visului de veacuri, pe care noi cei de astăzi îl vedem și-l salutăm ca pe răsăritul cel

DUMITRU ALMAȘ

(Continuare în pag. a 4-a)

Economisirea energiei electrice și termice

Cind conștiințele unor oameni ce slujesc școala se îngemănează, spre binele acesteia, atunci puterea lor transformatoare devine comparabilă cu cea ce recunoaștem a fi primenirea naturii prin forța germinției semințelor. A gândi pentru cei ce vin — iată una din învățămintele ce contribuie la atestatul măiestriei pedagogice. În acest sens, imperativul gospodăririi riguroase și economisirii, pe toate căile, a resurselor energetice este, în perioada în care ne aflăm, de cea mai mare actualitate pentru toate unitățile economice și sociale. În realizarea strategiei generale și a programelor concrete de dezvoltare economică și socială, rolul factorului conștient crește de la o etapă la alta. A gândi pentru cei ce vin, înseamnă, deci, înainte de toate, a preveni și necesitățile de materii prime și de energie ale generațiilor următoare, a da dovadă de chibzuință și spirit gospodăresc în folosirea resurselor energetice, a manifesta intransigență față de orice formă de risipă.

Recentul Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind asigurarea producției de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor naturale și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada de iarnă 1988—1989, a mobilizat și evidențiat capacitatea colectivului de cadre didactice și elevi ai Liceului Industrial „Andrei Mureșanu” din Bistrița de a răspunde cu promptitudine și comprehensiune sarcinilor ce revin școlii atit în ceea ce privește economisirea propriuzisă a energiei electrice și termice, cit și luarea măsurilor educative în munca cu elevii și cu părinții acestora spre a-i conștientiza asupra însemnătății economice și sociale a hotărârilor adoptate.

Imperativul gospodăririi riguroase și al economisirii, pe toate căile, a resurselor energetice, a călăuzit, și pînă acum, preocupările în acest sens ale colectivului de cadre didactice și ale conducerii liceului nostru. Odată cu apariția recentului decret, aceste preocupări s-au amplificat, determinând conducerea școlii să adopte un program de măsuri concrete. De aceea, în perioada vacanței de vară, cu sprijinul comitetului cetățenesc de părinți și al întreprinderii Mecanice Bistrița — întreprinderea patronatoare —, s-au efectuat lucrări de etanșare și izolații corespunzătoare ferestrelor și ușilor, pentru evitarea pierderilor de energie termică. În aceeași măsură s-au avut în vedere verificarea și întreținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor de distribuție a energiei electrice și termice, realizarea în termen a lucrărilor de revizie și reparații ale acestora.

Folosirea la maximum a iluminatului natural și desfășurarea activităților instructiv-educative în intervalul de timp cuprins între orele 8,00—18,30, programarea activității productive în atelierelor școlare, cu precădere în locurile unde sînt instalații consumatoare de energie, spre a evita perioadele de consum maxim între orele 8,00—17,00 și încadrarea strictă în normele de consum a mașinilor și utilajelor din dotarea atelierelor școlare au constituit mai vechi măsuri ale conducerii liceului.

Pentru ca procesul instructiv-educativ să nu fie perturbat, programul concret cuprindând și defalcarea consumului de energie electrică pe ateliere școlare și săli de cursuri, în vederea urmăririi acestuia, acționîndu-se totodată, cu măsuri restrictive ori de câte ori este nevoie. În același sens, s-a avut în vedere utilizarea rațională a energiei electrice în laboratoare, programarea experiențelor care necesită consum mai mare de energie pentru perioada trimestrului al III-lea, în cadrul orelor de fixare, sistematizare și recapitulare a cunoștințelor, ca și înlocuirea unor experimente integrate cu experimente demonstrative.

Pe lângă măsurile tehnico-organizatorice luate, un loc esențial în munca de educare a tinerei generații a revenit și acțiunilor de propagandă, spre a se înțelege datoria patriotică de folosire cu maximă chibzuință și economisire permanentă a resurselor energetice. Astfel, învățămîntul ideologic al cadrelor didactice și al elevilor a cuprins, în cadrul primei teme, referiri importante și concrete la această acțiune patriotică. Prevederile decretului privind economisirea resurselor energetice au fost precizate în cadrul orelor de dirigiență, iar teme ca „Orice economisire poate spori propria noastră avuție”, „Să manifestăm exigență față de orice formă de risipă” și-au propus să cultive, în continuare, spiritul gospodăresc al elevilor. De un apreciazabil interes s-a bucurat, în rîndul tinerilor, masa rotundă organizată de Comitetul U.T.C. pe liceu sub genericul „Alături de părinții noștri, să învățăm să prețuim și să gospodărim rațional bunurile noastre și ale întregului popor”, intervențiile elevilor reliefînd maturitate în gândire și acțiune, o reală înțelegere și hotărîre a creșterii gradului de economisire a tuturor resurselor de energie. Reactualizarea propagandei vizuale din liceu a avut în vedere și noile cerințe ale Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind conștientizarea tineretului asupra necesității adoptării unei conduite care să-i onoreze spiritul de adevărat revoluționar.

Prof. SILVIU SCRIPET
directorul Liceului Industrial
„Andrei Mureșanu” din Bistrița

ANIVERSĂRI ȘCOLARE

BRĂILA

Considerat drept un liceu de marcă al județului, Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, cu profil de matematică-fizică, avînd însă și clase de informatică și chimie-biologie, și-a sărbătorit, la sfîrșitul lunii octombrie, 125 de ani de existență. Păstrînd și consolidînd frumoase tradiții, de lăcaș de cultură și civilizație, care de-a lungul anilor a asigurat elevilor o temeinică și multilaterală pregătire pentru muncă și viață, liceul se înscrie tot mai ferm pe linia ascendentă a învățămîntului nostru, răspunzînd, prin buna pregătire profesională și politico-ideologică a cadrelor sale didactice, înaltelor comandanțe școlare ale acestei etape: formarea unor competenți muncitori.

O bună bază materială — între care menționăm doar crearea recentă a modernelor laboratoare de informatică, de fizică-mecanică și de microbiologie — asigură, alături de înalta competență profesională a cadrelor didactice, pregătirea celor 900 de elevi ai liceului, astfel încît reușita lor, de pildă, la examenul de treaptă și în învățămîntul superior să se ridice la procentul de 50,85 la sută. Liceul nostru are, de asemenea, și cel mai mare procent de participanți din județ — 54,3 la sută — la faza pe față a concursurilor pe discipline și la sesiunea științifică de referate și comunicări a elevilor.

Aniversarea liceului a fost un prilej în care foști și actuali elevi au trecut în revistă cu mîndrie succesele de ieri și de astăzi, convinși fiind că ele vor continua și în viitor. Cu prilejul acestei sărbători, elevii au prezentat invitațiilor, foști profesori sau elevi ai liceului, părinți, un frumos program artistic. De asemenea, a fost organizată o frumoasă expoziție de pictură, realizată, în semn de omagiu, de cunoscuți pictori, foști elevi ai liceului.

Participanții au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, mulțumînd pentru condițiile de învățătură, de viață și de muncă de care beneficiază.

Prof. MARIA DANCIU
director al Liceului de Matematică-Fizică
„Nicolae Bălcescu” din Brăila

NĂȘĂUD

Cu opt decenii în urmă, Nicolae Iorga considera edificiul în care funcționează astăzi Liceul de Matematică-Fizică „George Coșbuc” din Năsăud, drept „cel mai frumos edificiu din țară și românii de peste munți”. El a fost clădit acum 125 de ani, din contribuția locuitorilor a 44 de comune grănicerești din acea vreme, care au hotărît și constituirea unui fond școlar, menit să sprijine tinerii pentru „dreapta învățătură a limbii materne și a științelor”. Liceul năsăudean, înființat în 1863, era un „gimnaziu complet național român” care prelua și continua o amplă mișcare pentru școli și învățătură, ce exista de peste șase decenii și care, de-a lungul existenței sale, a constituit, în acest colț de țară, un factor de împlinire umană prin cultură, care a animat spiritele, a pregătii și format sute și mii de cetățeni devotați patriei, numeroase personalități ale culturii și științei românești.

Astăzi, la acest frumos jubileu, liceul, străjuit de falnici brazi, în mijlocul cărora se află bustul marelui poet al cărui nume cu cinste îl poartă, se prezintă complet înnoit, dotat cu o bază materială care asigură condiții optime de învățătură, de pregătire pentru profesie: 30 de săli de clasă complet renovate, laboratoare modern utilizate, între care, de curînd înființat, cel de informatică, dotat cu calculatoare de tip personal, o impresionantă bibliotecă, avînd peste 22.000 de volume, o impunătoare aulă, terenuri de sport. Calitatea învățăturii, succesele elevilor, sînt pe măsura renumelui și dotării acestui prestigios liceu: an de an, promovabilitate maximă; în cadrul a 46 olimpiade naționale și a 18 sesiuni științifice de referate și comunicări, elevii au obținut 81 premii și mențiuni (numai în anul școlar trecut, la concursul de limba și literatura română „Mihai Eminescu”, au obținut, la etapa pe țară, șapte premii și nouă mențiuni); 17 titluri de laureați au obținut, de asemenea, la edițiile Festivalului Național „Cîntarea României”.

Sărbătoarea celor 125 de ani a constituit, atît pentru profesorii cit și pentru elevii de astăzi ai liceului, nu numai un moment emoționant, ci și prilejul de a se angaja să consolideze, prin noi realizări, prestigiul liceului, de a mulțumi conducerii de partid și de stat, pentru condițiile create.

M. ROBEA

PLOIEȘTI

Învățămîntul pedagogic prahovean, filon de nobile și cutedătoare idealuri și impliniri, în care s-au format, consolidat și creat valoroase tradiții mereu înnoite a împlinit, de curînd, 150 de ani. Sărbătoarea, impresionantă prin semnificații și dimensiuni, a reunit în localul nou, special construit în anii de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, pentru acest tip de învățămînt, foști profesori ai liceului, foști absolvenți, astăzi învățători în comunele și orașele patriei, profesori și elevi, numeroși invitați, într-o emoționantă și evocatoare întîlnire.

Apărut cu un secol și jumătate în urmă, Liceul Pedagogic, avînd în trecut o existență nesigură, precară (local impropiu, cursuri închise, sau intermitente, bază materială săracă), a devenit astăzi, prin amploarea și calitatea procesului in-

structiv-educativ, o citadelă în care sînt pregătii și perfecționați cei ce, la rîndul lor, asigură instruirea și educarea noilor generații de copii. Laboratoare de fizică, chimie, biologie, cabinetul psiho-pedagogic, sînt organizate pe baza unei cit mai bune funcționalități, dotate cu instalații, mobilier și mijloace didactice, care pot fi ușor adaptate la continua perfecționare a conținutului învățămîntului, la însușirea cunoștințelor în consens cu legile învățării, la asimilarea temeinică și durabilă a acestora, săli de clasă specializate pentru învățarea unei anumite discipline, prezența și utilizarea adecvată a numeroase instrumente de activitate intelectuală, toate realizează un echilibru între tradițional și modern, facilitînd organizarea unor strategii diferențiate și individualizate de învățare temeinică, sistematică.

Îndelung și cu pasiune pregătii, acest eveniment a cuprins o sesiune jubiliară de comunicări — în plen și pe secții — vizitarea liceului și a altor unități de învățămînt din oraș și județ, un frumos spectacol omagial.

Intr-o atmosferă de vibrant entuziasm, participanții au trimis o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, mulțumînd pentru condițiile de învățătură create.

M. VERDES

STREHAIA

La jumătatea lunii octombrie, s-au sărbătorit la Strehaia, județul Mehedinți, 150 de ani de la înființarea, pe aceste vechi și frumoase meleaguri oltenesti, a primei școli primare și 40 de ani de existență a învățămîntului gimnazial. Sute și mii de cetățeni ai județului, ai țării, muncitori sau specialiști în diverse domenii de activitate, au învățat să citească, să scrie și să scoatească, au deprins alfabetul bunei purtări, al bunecuvîințe, la școala primară din acest oraș, astăzi Școala cu clasele I—X. Anii socialismului, mai ales perioada de după Congresul al IX-lea, au preschimbat vechea urbe într-un oraș modern, pe care suferențele de participanți la această emoționantă sărbătoare — foști învățători, profesori sau elevi veniți din alte județe, nu l-au mai recunoscut.

Evenimentul a fost precedat de o săptămîină a culturii strehăiene, ce a prilejuit organizarea de interesante manifestări culturale artistice: un simpozion unde au participat cadre universitare,

oameni de cultură, specialiști în istorie, în care s-au prezentat, printre altele, comunicări prilejuite de împlinirea a 400 de ani de cînd Mihai Viteazul a fost bănușor de Mehedinți — avînd sediul la Strehaia: „Rolul Craiovesților în istoria orașului”; date și fapte legate de dezvoltarea învățămîntului localității în cei 150 de ani. Invitații s-au întîlnit cu locuitorii orașului, cu activiști de partid și de stat care au prezentat realizările prezente și perspectivele de viitor ale orașului.

Cu prilejul acestei aniversări s-a organizat, de asemenea, o expoziție omagială care a cuprins date comparative privind dezvoltarea învățămîntului local, brevete de invenții și inovații, lucrări științifice sau creații artistice ale foștilor profesori și elevi. Un frumos spectacol a întregit sărbătoarea.

Prof. LUCIA BĂLTĂTEANU
Școala din Jirov, județul Mehedinți

BOTOȘANI

La sfîrșitul lunii octombrie și la începutul lui noiembrie a.c., în județul Botoșani au avut loc două sărbătoriri importante: 150 de ani de la înființarea Școlii primare din comuna Pomirila și 125 de ani de existență a Școlii din comuna Sulia.

La Pomirila, cu acest prilej, s-au organizat activități complexe, pe durata unei săptămîni, cu elevii, cu părinții, cu directorii de școli din județ, cu cadre didactice de diferite specialități: simpozion, dezbateri, demonstrații practice în laboratoare și ateliere, în ferme și pe cîmpuri experimentale. În dezbateri, în luările de cuvînt, s-au subliniat sarcinile ce revin școlii din documentele Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. și ale Tezele din aprilie a.c., din opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Acțiuni similare s-au desfășurat și la Școala din comuna Sulia.

În incheierea adunărilor festive, într-o atmosferă de entuziasm patriotic, s-au adoptat telegrame adresate conducerii superioare de partid, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarului general al partidului, în care participanții au adus un fierbinte omagiu și profunda lor recunoștință conducătorului nostru iubit, pentru grija ce o poartă școlii, viitorului națiunii noastre, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Prof. MIHAI MATEI
inspector general al Inspectoratului
Școlar Județean Botoșani

„CREATIVITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT” — EDIȚIA A IV-A

Precizări privind organizarea fazelor județene și naționale ale acestei manifestări

În vederea deplinei valorificări a potențialului creator al cadrelor didactice antrenate în cea de-a IV-a ediție a manifestării metodico-științifice „Creativitate și eficiență în învățămînt” și pentru asigurarea unei abordări multidisciplinare și interdisciplinare a temei generale, în cadrul programului comun de măsuri, elaborat de Ministerul Educației și Învățămîntului și Comitetul Uniunii Sindicatelor din Învățămînt, Știință, Cultură, Poligrafie, Presă și Edituri, cu privire la organizarea și desfășurarea acestei importante acțiuni, se includ următoarele precizări:

1. a) Etapa județeană și pe centre universitare se va organiza și desfășura în perioada 10 ianuarie — 31 martie 1989, în plen și pe următoarele secțiuni: 1. Învățămînt preșcolar; 2. Învățămînt primar; 3. Științe filologice; 4. Istorie, geografie și științe sociale; 5. Matematică, informatică; 6. Fizică, chimie, biologie; 7. Pregătirea în meserie și discipline tehnologice; 8. Cercetare și producție: domeniul industrial; 9. domeniul agricultură-silvicultură; 10. domeniul economic; 11. domeniul medical și farmaceutic; 12. Învățămînt artistic și sportiv; 13. Pedagogie, psihologie, munca educativă; 14. Învățămînt special; 15. Orientare școlară și profesională; 16. Conducerea științifică.

b) Fiecare secțiune va fi condusă de către un birou alcătuit din 3—5 membri, cadre didactice și specialiști din învățămînt, instituții de cercetare și producție, cu o bogată experiență.

c) Lucrările cele mai valoroase vor fi premiate, iar dintre acestea, primele trei vor fi selecționate pentru faza națională, urmînd a fi trimise la Comitetul Uniunii Sindicatelor din Învățămînt, Știință, Cultură, Poligrafie, Presă și Edituri —

comisia centrală, pînă la 10 aprilie 1989. Fiecare lucrare va fi însoțită de o sinteză, dactilografiată la două rînduri, în trei exemplare.

d) Se va transmite comisiei centrale o Informare privind desfășurarea fazei județene și pe centre universitare. Pentru mijloacele de învățămînt premiate se vor trimite comunicările însoțite de fișele de prezentare.

e) Comisiile județene și pe centre universitare vor organiza expoziții permanente cu cele mai valoroase creații științifice și tehnice realizate în ultimii doi ani, care, periodic, vor fi reactualizate. Dintre acestea, comisia centrală va selecționa lucrările care vor fi prezentate în expoziția ce urmează să se organizeze cu prilejul fazei naționale.

f) În toate centrele județene, sesiunile de comunicări organizate pe secții vor fi comune pentru învățămîntul preuniversitar și superior, cu excepția centrelor universitare București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, unde se vor desfășura distinct, pe cele două forme de învățămînt.

g) Datele și programul de desfășurare a etapei județene și pe centre universitare vor fi transmise comisiei centrale pînă la 22 decembrie a.c.

2. a) Etapa națională se va organiza și desfășura la Iași, în a doua jumătate a luni mai, în plen și pe aceleași secțiuni ca la etapa județeană (punctul 1. a), în cadrul fiecărei secțiuni urmînd să fie reprezentat atît învățămîntul preuniversitar, cit și cel superior.

b) Birourile secțiunilor vor fi alcătuite din 5 membri, cadre didactice și specialiști din învățămîntul preuniversitar și superior, din instituțiile de cercetare și din producție, cu o bogată experiență.

Împrumut de carte la Biblioteca Centrală Pedagogică

Biblioteca Centrală Pedagogică acordă împrumut de carte cadrelor didactice din Capitală și celor din provincie. Pentru personalul didactic din provincie împrumutul se acordă pe baza unei adrese scrise din partea școlii la care funcționează beneficiarul. Publicațiile solicitate sînt expediate prin poștă sau pot fi ridicate direct de către beneficiar (dacă posedă o delegație nominalizată în care se menționează seria și numărul buletinelului său de identitate). Numărul cărților care se împrumută este de cel mult cinci, iar împrumutul se acordă pe termen de 30 de zile, scotit de la primirea coletului.

Cu începere din anul 1989, Biblioteca Centrală Pedagogică a instituit o nouă

formă de împrumut — abonamentul — mai avantajoasă pentru personalul didactic din provincie. Școlile abonate la împrumut, în urma completării unui formular tip, care se expediază la cerere, au dreptul la zece volume pe termen de 60 de zile. Acest formular cuprinde următoarele date: școala, orașul, comuna, satul, județul, numărul de cadre didactice ale școlii care solicită abonarea la împrumut, anul și mențiunea responsabilității conducerii școlii și a cadrului didactic care solicită împrumut, pentru restituirea în termen a publicațiilor. Formularul trebuie să poarte ștampila școlii și semnătura directorului acesteia. Toate școlile pot beneficia de această formă de împrumut.

TEZELE PENTRU PLENARA C.C. AL P.C.R. — PROGRAM DE MUNCĂ EXEMPLARĂ PENTRU ÎNTREGUL POPOR

A învăța, a cerceta, a produce

A învăța, a cerceta, a produce. O triadă căreia i se subordonează, ca urmare a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga muncă de pregătire a cadrelor necesare ridicării societății socialiste pe noi culmi de progres și civilizație. Bazat pe această relație indisolubilă dintre învățămînt, cercetare și producție, sistemul nostru de pregătire a viitoarelor generații de constructori al socialismului și comunismului urmărește să asigure o largă pătrundere în toate sectoarele vieții social-economice a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Că lucrurile stau așa ne-au confirmat-o recent și unele aspecte ale activității din câteva unități școlare ale capitalei, pe bună dreptate denumite de secretarul general al partidului „cea mai puternică cetate a învățămîntului din patria noastră”.

Muncitori și specialiști pentru uzină

„mecanic șef” a industriei constructoare de mașini

În apropierea unuia dintre colosii industriei românești contemporane, Uzina „23 August”, supranumită și „mecanicul șef” al industriei constructoare de mașini, se află liceul care-i poartă numele, Liceul Industrial „23 August” — puternic rezorv de cadre al uzinei. În zecile de cabinete tehnologice și ateliere-școală care se află alături în liceu și în incinta întreprinderii, elevii primesc o pregătire în profil larg, astfel încît să se poată adapta rapid noilor cerințe ale producției. Așa cum ne prezintă ing. Veronica Gheorghe, coordonatoarea grupului de specialiști ingineri și maeștri din liceu, prin buna înțelegere a acestui principiu, elevii își însușesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru mai multe meserii. De exemplu, pregătirea în specialitatea „mecanic mașini și utilaje” îngăduie absolvenților liceului să fie încadrați în industria constructoare de mașini, în secțiile de montaj final și intermediar sau în secțiile de întreținere. De asemenea, pregătirea în specialitatea „motoare cu combustie internă”, permite absolvenților să se ocupe de montarea, reglarea și repararea parțială sau totală a produselor de tip motoare. La fel, în specialitatea „prelucrare la cald” elevii se pregătesc ca viitori sudori, turnători, forjori, modelori.

Detaliind același principiu cu privire la pregătirea „prelucrătorilor prin așchiere” ing. Alexe Gheorghe arată că elevii învăță să lucreze pe strunguri, freze, raboteze și mașini de rectificat, folosind așa-numitele metode de prelucrare clasice, convenționale, dar și metode moderne, neconvenționale: electroeroziune, electrochimie, prelucrări cu laser, cu flux de electroni, pe mașini cu comandă numerică — una dintre ultimele preocupări fiind și aceea ca elevii să învețe să întocmească un tabel program-piese pentru astfel de mașini. La rîndul său, ing. Gabriel Jiduc arată că la disciplina sa, „motoare cu ardere internă”, nu începe niciodată prin a înfățișa un motor anume, ci insistă mai întîi asupra unor caracteristici generale pentru ca, abia apoi, să aprofundeze caracteristicile specifice diferitelor tipuri de motoare.

Cît privește conținutul științific al pregătirii elevilor, acesta își găsește — așa cum sublinia prof. Vasile Calomfirescu, directorul liceului și prof. Aurelian Tudorică, director adjunct — un profund suport în preocupările de cercetare științifică ale cadrelor didactice. Însăși abordarea anumitor teme de cercetare, specifice disciplinelor pe care le predau, îi obligă pe profesori și ingineri la consultarea unei bogate literaturi de specialitate, la cunoașterea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii din domeniile respective. Dintre numeroasele teme de cercetare ale acestui colectiv sînt de amintit: „Debitarea la semicald a metalelor și aliajelor”, „Programarea tehnologiilor cu ajutorul calculatorului”, „Prelucrarea metalelor dure și extrudare prin procedee neconvenționale”, „Metode și procedee de reconționare a pieselor uzate”. Ne atrage în mod deosebit atenția tema abordată de ing. Viorela Sipoș, „Modernizarea utilajelor și mașinilor”, temă în cadrul căreia autoarea și-a propus să dezvolte aspecte privind îmbunătățirea posibilităților tehnologice ale utilajelor, amplasarea optimă a mașinilor unelte, simplificarea comenzilor și mecanismelor de acționare, mecanizarea și automatizarea mașinilor și creșterea siguranței în exploatare. La rîndul său, ing. Luminița Cristea, lucrînd în colaborare cu un grup de programatori de la Uzina „23 August”, a contribuit la elaborarea unei lucrări pe baza căreia cele mai multe repere fabricate la această uzină au fost organizate după asemănările lor constructive și tehnologice.

Un corolar concret al întregii munci desfășurate de cadrele didactice din această școală: planul de producție anuală, în valoare de șapte milioane de lei, constînd din repere industriale fabricate de elevi, care intră în componența produselor finite ale întreprinderii „23 August” — lașgare, indicatoare de nivel, mufe, supape, roți dințate și conice și, bineînțeles, în altă ordine de idei, noile și noile promoții de absolvenți care intră în fiecare an pe

porțile uzinei și care prin munca lor fac cinste liceului absolvit.

Pentru viitorii operatori din industria chimică

Cum sînt pregătiți viitorii muncitori din industria chimică prin prisma aceleiași triade? Ne răspund cadre didactice de la Liceul de Chimie Industrială Nr. 5 din Capitală. După cum ne spune prof. Ioan Voinea, directorul acestei școli, colectivul de cadre didactice pe care îl conduce urmărește ca, prin produsele realizate în atelierele școlii, pe baza contractelor cu întreprinderea de Medicamente București, cu întreprinderea Chimică „Victoria” din Tirgoviște, cu întreprinderea de Lacuri și Vopsele și cu cea de Mase Plastice din București, să asigure nu numai îndeplinirea indicatorilor de plan de producție al școlii, ci și o cit mai strînsă împletire a cunoștințelor cu practica direct productivă. Astfel, executarea acestor produse oferă viitorilor operatori chimiști posibilitatea să intre în contact direct cu diferitele faze de pe fluxul tehnologic al fabricării rășinilor aromahide, al prelucrării vinilului cu adăus de plastifianti, al fabricării unor medicamente etc. Ceea ce îl preocupă în mod deosebit pe specialiștii în chimie industrială din acest liceu este ca — așa cum subliniau inginerii Didina Țurcanu și Mioara Teodorescu — după ce elevii și-au însușit bine noțiunile de chimie analitică predate în treapta I, să aprofundeze, în clasele a XI-a și a XII-a, metode moderne de analiză cum sînt electrogravimetrie, potențiometrie, „pH”-urile (concentrația de ioni în hidrogen), calorimetrie, refractometrie etc., folosindu-se de aparatura adecvată din laboratoarele de analiză fizico-chimică.

Școala dispune de un laborator tehnologic în care sînt reprezentate — după cum aprecia ing. Victoria Popescu — majoritatea utilajelor și a instalațiilor existente în industria chimică: transportori cu melc, diferite tipuri de mori, utilaje de cernere, sită oscilantă, ciur vibrator, filtru de presă, filtru nucă, pompe centrifuge, dispozitive de transport lichide fără elemente mobile, coloane de distilare, de absorbție, instalație frigorifică etc.

Și în acest liceu, procesul instructiv-educativ, activitatea de instruire tehnico-productivă, se îmbină în mod armonios cu munca de cercetare științifică. Dintre temele de cercetare abordate de cadrele

didactice din acest liceu amintim: realizarea unui aparat cu performanțe tehnice și consum redus de energie pentru uscare, granulare în strat fluidizat, stabilirea tehnologiei de sinteză în laborator a sulfamidinei, separarea și identificarea, prin cromatografie, în strat subțire, a unor tranchilizante minore din clasa benzodiazepinelor, studiul cinetic al reacției de hidroliză a acidului acetilsalicilic etc.

Indiferent de disciplina pe care o predau, profesorii Liceului Industrial Nr. 5 au în vedere că aici se pregătesc viitorii muncitori și specialiști pentru industria chimică. Prof. Ion Voinea, care predă biologia, ne spunea: „Aproape că nu există capitol de biologie în care să nu putem apela și la noțiuni de chimie. Spre exemplu, atunci cînd vorbim despre compoziția materiei vii nu putem să nu amintim, la vegetale, de cele patru elemente chimice — carbonul, oxigenul, hidrogenul și azotul. Cînd vorbim de fiziologia plantelor, le putem arăta elevilor, pornind de la probe mator, că în funcție de prezența sau absența din compozițiile soluțiilor nutritive a unor elemente chimice cum ar fi calciul, azotul, fierul etc., plantele se dezvoltă în mod diferit, ceea ce contribuie la înțelegerea metabolismului și a funcțiilor vitale ale acestora.”

Sub semnul unei atitudini active, creatoare, moderne

Pregătirea cadrelor necesare societății noastre presupune din partea tuturor educatoarelor o atitudine activă, creatoare, modernă. Sînt relevante în acest sens numeroase aspecte ale activității educatoarelor bucureștene. O convorbire cu prof. Armand Martinov, de la Liceul de Matematică-Fizică Nr. 1 din București, probează atît interesul său pentru cercetarea științifică, precum și dorința de a-i face pe elevii colaboratori și beneficiari ai eforturilor sale de cercetare. Aprofundînd studiul calculului ecuațiilor funcționale și al relațiilor funcționale, acest profesor și-a pus problema de a găsi o funcție ale cărei proprietăți nu sînt exprimate în mod explicit în enunț, deși fiecare condiție a enunțului ne sugerează anumite proprietăți — idee neîntîlnită încă în literatura matematică de specialitate. Această idee originală a fost prezentată și și-a dovedit eficiența în pregătirea elevilor din loturile care participă la olimpiadele de matematică.

Prof. Livia Pop, de la același liceu, este pasionată de utilizarea cu maximă eficiență a calculatorului în lecțiile de fizică. Grație eforturilor sale, prin predarea lecțiilor asistate de calculator, sînt vi-

zualizate fenomene fizice, altfel inobservabile, ca mișcarea în câmp gravitațional, traiectoria particulelor încărcate în câmp electric și magnetic, reflexia și refracția luminii etc. În mod asemănător colega sa, prof. Silvia Moraru, directoarea adjunctă a liceului, prezintă problemele de chimie ca: echilibrul chimic, procesele de fabricație pentru acid azotic, amoniac și sodă calcinată, influența mediului acid și bazic asupra ionilor de hidrogeni dintr-o soluție și încă multe altele.

Aceste eforturi au la bază o concepție a întregului colectiv didactic al Liceului de Matematică-Fizică Nr. 1, concepție pe care ne-a sintetizat-o și directorul liceului, prof. Ilie Grigore în următoarea formulare: „necesitatea ca elevii să înțeleagă integral toate procesele și fenomenele științifice din cuprinsul disciplinelor de învățămînt. „Referindu-mă numai la fizică, disciplina pe care o predau — ne-a spus prof. I. Grigore — am să dau un singur exemplu. Dacă un profesor efectuează un sondaj cu tema „Definiți forța și explicați semnificația fizică a mărimilor care intervin”, dar la notare are în vedere doar definiția și numirea mărimilor, nu adevărata semnificație fizică la care se referă textul, copiii nu vor aprofunda problema și vor numi numai mărimile (masa și accelerația). Dacă, dimpotrivă, ei sînt obișnuiți cu o notare corectă, de profunzime, vor merge mai departe și vor arăta că M (masa corpului) este o măsură a inerției corpului și exprimă capacitatea acestuia de a se opune stării lui de mișcare sau de repaus. Or tocmai acest aspect trebuie remarcat.”

Un alt exemplu de atitudine activă, creatoare, în munca sa de educator, ni-l dă profesorul de matematică Vasile Ștefănescu, director adjunct al Liceului Industrial „I.L. Caragiale”, autor al mai multor seturi de programe care să servească instruirii tehnologice a elevilor prin lecții asistate de calculator cum sînt: „Epicicloida”, „Mecanismul bielă-manivelă”, „Duritatea metalelor” etc. Același profesor a elaborat fișe de evaluare a rezultatelor la învățătură ale unei clase la o unitate de materie prelucrată pe obiective cu ajutorul instalației „Vang” interfațate cu calculatorul românesc HC 85. În acest fel, se pot testa cu o extraordinară rapiditate și precizie cunoștințele elevilor, capacitatea lor de înțelegere, de calcul și de aplicație.

Sînt, toate acestea, doar cîteva aspecte — dar considerăm că pline de semnificații — ale unei largi game de preocupări privind realizarea unui învățămînt modern, de înaltă calitate, asigurarea unei cit mai bune pregătiri a elevilor pentru viitoarea lor calitate de constructori ai societății noastre.

OCTAVIAN BUZESCU

Formarea gîndirii economice la elevi

Specialistul din societatea modernă trebuie să dispună de un fond de cunoștințe foarte avansate, din domeniul său de activitate, care să îl facă apt de a minui relativ ușor complicatele mașini și instrumente ce se află în dotarea întreprinderilor, de a realiza tehnologii de mare randament. În același timp, el trebuie să cunoască bine și problemele economice, cum sînt cele legate de producția fizică, valoarea producției marfă, costul producției, productivitatea muncii, consumurile specifice și altele, fără de care produsele realizate și tehnologiile aplicate nu au motivație practică. Dar nu numai personalul ocupat în producția materială trebuie să aibă asemenea cunoștințe, ci și cel din așa-zisa sferă neproductivă, care și el este confruntat, zi de zi, cu probleme economice legate de desfășurarea normală a activității în unitățile unde lucrează.

Omul aparținînd societății moderne este cufundat într-un ocean de informații, majoritatea fiind de natură economică, adesea el este chemat să ia decizii majore, pe baza acestor informații, pentru care bunul simț și intuiția nu sînt satisfăcătoare, trebuind să fie pregătît corespunzător acestui scop încă din perioada învățămîntului mediu și chiar elementar. În această privință, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Să înțelegem bine că muncitorul, inginerul, tehnicianul, toate cadrele noastre, din orice sector, cercetătorul, savantul, medicul, profesorul trebuie să gîndească și în spirit economic, în spiritul răspunderii față de avuția națională, față de dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste”.

În condițiile în care învățămîntul obligatoriu a crescut de la patru ani cit era la începutul construcției socialiste a țării, la 10 ani cit este în prezent, și va ajunge la 12 ani într-un viitor foarte apropiat, problema creșterii ponderii cunoștințelor economice în ansamblul cunoștințelor pe care școala le transmite elevilor, a sporirii acestor cunoștințe, în modelarea intelectuală a omului din societatea modernă românească, devine o problemă fundamentală, cu adevărat implicată asupra viitorului societății noastre.

În unele studii efectuate se apreciază că aproximativ 10—15% din cunoștințele personalului de execuție ar trebui să fie de natură economică, iar la cei care conduc diferite compartimente și sectoare de activitate, ponderea cunoștințelor economice este necesar să fie sporită simțitor, în raport cu funcția îndeplinită. În aceste

condiții apare ca fiind foarte important să ne preocupe care sînt cunoștințele economice transmise tinerei generații și căile folosite pentru a forma gîndirea economică la elevi.

Evident că noțiunile fundamentale trebuie predate la disciplinele de specialitate, cum sînt economia politică, cunoștințele economice, organizarea întreprinderilor, după nivelul și profilul școlii. În cadrul acestor discipline va trebui însă ca, paralel cu clarificarea unor noțiuni categorice, să se explice clar elevilor care sînt indicatorii economici cu care se operează în mod curent, cum se efectuează calculele de natură economică, ce metode se aplică și cum se desfășoară analiza economică, premergătoare adoptării deciziilor, precum și cea postfactum, corelațiile ce trebuie să existe între diferite fenomene și procese socio-economice. Dar, numai atît pentru formarea gîndirii economice la elevi este încă insuficient. În vederea îndeplinirii acestui scop sînt necesare măsuri ample, diverse și concertate. La care să participe un colectiv mai larg de cadre didactice, pe lîngă cele ce predau disciplinele cu caracter economic, iar acțiunile lor nu trebuie să se limiteze la orele de clasă propriu-zise. În cadrul celorlalte discipline, problemele economice nu trebuie eludate sau să rămîna nesoluționate — este necesar ca termenii economici folosiți să fie explicați într-o manieră simplă și clară, astfel încît tînrul să poată înțelege interdependența diferitelor domenii cercetate. Este locul să menționăm că unele discipline care se predau înaintea economiei politice, la ani de studiu mai mic deci, utilizează termeni economici (producția, forța de muncă, productivitatea muncii etc.) și chiar analizează procese economice — cum sînt disciplinele: istoria, geografia, constituția și altele — înainte ca elevul să fi luat cunoștință de elementele specifice de la economie politică: de aici rezultă necesitatea ca toate cadrele didactice să participe la formarea unei gîndiri economice la tinăra generație. O mare importanță pentru atingerea acestui scop au disciplinele înrudite cu cele economice, mai ales disciplinele cu caracter tehnic. În cadrul lor trebuie întotdeauna să se facă legătura dintre aspectele tehnice și cele economice, sublinindu-se interdependența lor, explicîndu-se că, în fond, ele reprezintă fațete distincte ale aceluiași proces — realizarea producției materiale.

Un aport valoros la formarea culturii economice a elevilor îl constituie practica în producție. Participarea la execuția

anumitor produse sau piese, munca alături de oameni cu multă experiență trebuie să constituie și noi prilejuri pentru a explica elevilor substratul economic al proceselor de producție industriale, legătura organică între tehnică, organizare și economie. De multe ori au loc vizite ale elevilor în întreprinderile care patronază liceele respective; aceste vizite sînt menite să formeze în mintea tinerilor imaginea clară a proceselor de fabricație în care aspectele tehnice și economice se împletesc indestructibil, însă acest lucru trebuie bine explicat și exemplificat. Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția are ca principal scop tocmai formarea unei gîndiri economice la elevi și acest aspect trebuie avut în vedere întotdeauna cînd se realizează o manifestare de asemenea natură. Este deosebit de util ca specialiștii din cadrul întreprinderilor să fie invitați a vorbi elevilor, pentru a le prezenta diferite aspecte economice din activitatea întreprinderilor, modul de organizare a producției și a muncii, prevederile planului de producție și stadiul îndeplinirii acestuia etc.

Pentru ca acțiunea de formare a gîndirii economice la elevi să fie incununată de succes, este necesar ca și pregătirea în domeniul economic a cadrelor didactice să se facă în condiții cit mai bune. În această privință este necesară, mai cu seamă, actualizarea periodică a cunoștințelor lor economice, element de care trebuie să se țină seama în organizarea cursurilor de perfecționare pentru cadrele didactice, a diferitelor forme de învățămînt politic etc.

Contactul strîns al elevului cu viața, cu întreprinderile, cu activitatea practică, sprijinul pe care profesorii trebuie să îl acorde în explicarea fenomenului economic, în lămurirea problemelor neînțelese de el, îl vor face să se apropie din ce în ce mai mult de domeniul în care mai tîrziu va munci, vor pregăti mai bine tineretul pentru a face față situațiilor în cadrul cărora se va situa și va acționa, pentru a ști să adopte cele mai eficiente decizii la viitorul loc de muncă. Școala este chemată să iasă în întîmpinarea acestei adevărate nevoi sociale, să contribuie la împlinirea ei, pregătînd astfel mai bine generațiile tinere de viitori specialiști. Dacă vorbim despre o nouă calitate în învățămînt, atunci pregătirea mai bună a cadrelor în direcțiile arătate se înscrie în această arie, contribuie la formarea specialiștilor moderni, cu un orizont larg al cunoștințelor, pe deplin folositori complexului economic național.

Prof. univ. dr. ing. ION ROMĂNU

Lupta pentru unitate națională — permanență a istoriei noastre

In ansamblul disciplinelor școlare, istoria patriei ocupă un loc privilegiat și aceasta se explică prin multiplele sale valențe instructive și educative.

„Cunoscând istoria glorioasă a poporului nostru și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale — sublinia secretarul general al partidului — învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului”.

Reconstituirea trecutului cu exigență și rigoare științifică constituie o îndatorire de prim ordin a școlii românești, obiectivul ei fiind, pe de o parte, înarmarea tinerilor „cu cele mai înalte cunoștințe în toate domeniile”, pe de alta, formarea convingerilor, a sentimentelor patriotice, de admirație și atașament față de trecutul glorios al poporului român, de implicare totală în efortul contemporanilor pentru edificarea prezentului socialist și a societății comuniste de mâine.

Istoria milenară a neamului nostru este epopeea poporului care, născut în spațiul carpato-danubiano-pontic, a trăit și a luptat aici neîntrerupt pentru libertate și dreptate, independență și unitate. Împlinirea acestor idealuri constituie trăsătura

necontestat al nașterii poporului român, pe meleagurile în care el viețuiește și astăzi.

Ne oprim, apoi, la obștea satească — formă de organizare întilnită întâi la daci, păstrată de autohtoni în timpul cuceririi romane și prezentă ca element de continuitate neîntreruptă în structura societății românești, înfruntind veacurile până în epoca modernă.

Organizarea statelor feudale românești și afirmarea lor independentă în prima jumătate a secolului al XIV-lea au marcat, așa cum se afirma în Programul partidului, o epocă nouă în istoria poporului român, ridicând pe trepte superioare procesul dezvoltării societății românești.

În analiza evoluției acesteia, în secolele al XIV-lea și al XVI-lea, în plan economic-social, administrativ, judecătoresc și politico-militar, se impune să subliniem că, pe fondul unității de neam, limbă și cultură, cum afirma Nicolae Iorga: „Nu-i nici o deosebire între un ținut românesc și alt ținut românesc (...), toată românimea trăiește ca un singur popor într-o singură țară”. Între Țările Române s-au stabilit permanente legături economice, politice și militare, ce au asigurat dăinuirea poporului nostru în cadrul formei organizate, de stat. Paralel cu analiza formelor similare de organizare instituțională, vom sublinia că făurirea frontului comun antioțoman al țărilor românești de către Mircea cel Mare, crearea sub conducerea lui Iancu de Huneada a unui sistem politico-militar al Țărilor Române, activitatea politică, diplomatică și militară de excepție a voievodului Țării Românești a Moldovei, Ștefan cel Mare, sint tot atâtea momente în urea forțelor tuturor românilor întru slujirea idealului independenței și unității, pentru ca, în secolul al XVI-lea, să prindă contur ideea refacerii Daciei, a unirii tuturor ținuturilor locuite de români sub o singură conducere.

Lui Mihai Viteazul i-a revenit rolul de a înfăptui „visarea iubită a voievozilor cei mari ai românilor”.

Actul istoric din anul 1600 este expresia voinței de unitate și libertate a poporului român și, deși unitatea politică a Țărilor Române realizată de Mihai nu a durat, „idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei — așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu au putut fi ucise niciodată pentru că ele sint adinc împlintite în însuși singele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor”. De altfel, între secolul al XVII-lea și începutul celui următor au fost puternic marcate de ideea reintegrării statului românesc.

Aflăte la interferența tendințelor dominante ale marilor imperii ale vremii, Țările Române au intensificat efortul de creare a unui front comun de luptă, au încheiat alianțe, alternând diplomația activă cu ridicarea poporului sub arme.

Unirea realizată de Mihai Viteazul a întărit conștiința unității de neam a românilor. Istoriografia românească a epocii ce a urmat marelui voievod vine să susțină cu tărie, prin operele lui Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino-Stolnicu, Dimitrie Cantemir, ideea originii latine și a unității tuturor românilor. Această conștiință a originii comune și unității de neam devine în secolul al XVIII-lea o armă politică — amintim activitatea reprezentanților Școlii Ardelene —, pentru ca, la începutul secolului al XIX-lea, să se transforme în conștiință națională.

Epoca modernă a istoriei României, studiată conform programei școlare în clasa a IX-a, este epoca împlinirii idealului unității naționale. „Unitate mai întâi în idei și în simțăminte, care să aducă apoi, cu vremea, — cum prevedea Nicolae Bălcescu — Unitatea politică”.

În 1821, Tudor Vladimirescu a ridicat, după spusele lui Mihail Kogălniceanu, „steagul național, vestind românilor că vremea venise pentru ca țara să scuture

70 DE ANI DE LA FĂURIREA ST

stăpînirea străinilor, să depărteze abuzurile care o rodeau și să dobîndească guvern național”. Pentru aceasta, Tudor cere și sprijinul moldovenilor „ca unii ce sintem de un neam și o lege” și ca „fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova, să putem cîștiga deopotrivă dreptățile acestor Principaturi, ajutîndu-ne unii pe alții”.

În deceniile ce au urmat revoluției de la 1821, idealul emancipării sociale și naționale a românilor și-a găsit expresia în mișcarea național-culturală susținută de activitatea publicistică și politică desfășurată de românii din toate ținuturile istorice românești. „Ținta noastră — spunea Nicolae Bălcescu — socotesc că nu poate fi alta decît unitatea națională a românilor. Românismul, dar, e steagul nostru, supt el trebuie să chemăm pe toți românii!”.

Revoluția română de la 1848 a proclamat, prin programele sau prin acțiunile sale concrete, idealurile sacre ale națiunii române — unitatea și independența națională —, deschizînd totodată calea înfăptuirii lor. Prin acțiunea energică și jertfa maselor populare se va realiza la mijlocul secolului al XIX-lea România modernă și independentă, ceea ce a permis, așa cum arată secretarul general al partidului, „afirmarea națiunii române pe calea progresului și civilizației (...), participarea sa la viața comunității internaționale a popoarelor libere”. Aceste generoase tome permit profesorului și elevilor să se aplece cu venerație și recu-

noștință asupra paginilor de glorie înscrise în cartea istoriei neamului de revoluționarii progresiști, de voluntarii munteni și moldoveni, transilvăneni și basarabeni, bucovineni și dobrogeni, care s-au jertfit pentru patrie la Plevna, Rahova și Vidin. Acestor jertfe se vor adăuga cele ale braștilor ostași ce au învins la Mărășești, Mărăști, Oituz, în vara lui 1917 — unul dintre cele mai strălucite capitole din istoria noastră —, pregătind astfel marile acte al Unirii, încununarea a luptei seculare a tuturor românilor.

Pe aceste temeuri se ridică și cuvîntul lui Vasile Goldis: „România Mare nu este creația partidelor politice sau a armatei, ci a evoluției istorice ce nu poate fi oprită de nici o forță umană”.

Avînd la bază o corectă și lucidă analiză a faptelor, profesorul de istorie are menirea și obligația să pună în evidență adevărul subliniat în Programul partidului, că realizarea unității naționale a românilor nu a fost „darul marilor puteri”, ci „rodul luptei maselor largi populare, a muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și pătri ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni”. Popor și națiune ce își vor îndeplini și mai departe rolul de apărător: fervent al dreptului la libertate, la o viață demnă.

Prof. RODICA ILIESCU
Liceul Pedagogic din București

Marea Unire de la 1 Decembrie 1918

(Urmare din pag. 1)

mai strălucit al celei mai senine zile a neamului românesc.”

Și peste 100.000 de români au pornit spre capitala simbolică a României unite, Alba Iulia.

În căruțe, călări, pe jos, înfruntînd frigul, drumurile desfundate, împotriva rămașitelor austro-ungare, românii s-au adunat la Alba Iulia, cu hotărîrea și dirigența cu care se adunaseră, în 1848, pe Cîmpia Libertății de la Blaj. Cetatea de scaun a lui Mihai Viteazul îi primea cu fierbînta urare de: „Bine ați venit în sfînta cetate de durere și de slavă a neamului românesc!”. Astfel, în epopeea română, Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 s-a înscris ca un cînt revoluționar, ca o demonstrație de forțe populare, ca o biruință a întregii noastre națiuni, ca o sinteză istorică și ca o apoteoză: ziua cea mai sărbătorească, mai luminoasă, Ziua României Mari, legitimată de toată lupta și aspirațiile veacurilor de trăire românească.

Entuziasmul era legitim în toată dezlănțuirea lui fără margini. „Desteaptă-te române!” era marșul revoluționar. „Hora Unirii” era îmbrățișarea fraternă. „Pe-al nostru steag e scris Unire” era imnul și lozincă viitorului: „Unire-n cuget și-n simțiri” — Unire în veac și peste toate veacurile ce vin.

În acele ceasuri de mare entuziasm și de fericire națională, Nicolae Iorga scria:

Creția literară în slujba unui măreț ideal

Artă a cuvîntului, literatura română, încă de la începuturile ei, și-a propus să devină purtătoarea idealurilor, frîmîntărilor și sentimentelor maselor populare, transfigurînd artistic, fie trecutul nostru glorios, fie evenimentele majore din imediată actualitate.

Grăitoare sint, în acest sens, prin vibrantul lor mesaj patriotic, operele literare consacrate sublimului ideal al unității naționale. Convinși că românii își au traicî împlintite rădăcinile în pămîntul pe care astăzi îl locuiesc, că din adîncuri de istorie îi uneau strălucita lor obîrșie daco-romană, limba, portul, obiceiurile, datinile, marea lor dragoste de glia străbună, nețărîmura sete de dreptate, cărturarii și scriitorii noștri au slujit cu sufletul și pana ideea Unirii, însumată fiind tendinței generale, patriotice, de trezire a conștiinței și demnității naționale.

Încă din secolul al XVII-lea, apoi în secolul al XVIII-lea, cronicarii moldoveni și munteni vorbeau în scrierile lor despre unitatea poporului român. Această idee apare la Grigore Ureche („Letopisețul Țării Moldovei”) într-o celebră frază: „Românii, cîți să află lăcitori în Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu, de la un loc sîntu cu moldovenii și toți de la Rim se trag”. Stolnicul Constantin Cantacuzino în „Istoria Țării Românești” evidențiază cu patos unitatea teritorială și de limbă a locuitorilor de la Dunăre și Carpați: „Însă românii înțeleg nu numai ceștea de aici, ce și den-

„Fără a uita pe nimeni din cei care au colaborat la această faptă a Unirii, de la general și de la fruntaș ardelean, pînă la ultimul ostaș și țaran, omagiu! recunștinței noastre să se îndrepte azi către popor acesta întreg de oriunde și peste toate veacurile, martir și erou”.

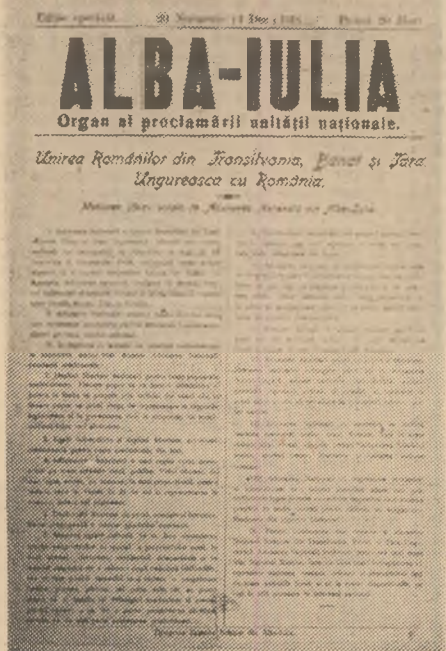
Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Realizarea acestui deziderat istoric vital a fost rodul luptei maselor largi populare, a muncitorimii, a țărănimii, a intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și pătri ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni.”

Act al voinței, luptei și jertfei, de secole dorit, susținut și realizat de popor, Marea Unire stă la baza tuturor realizărilor de șapte decenii încoace. Unirea se scrie azi, la a 70-a aniversare, pe frontispiciul tuturor marilor noastre construcții, pe arcurile de triumf, la intrarea tuturor orașelor noastre renovate din temelie, pe culmea Transfăgărășanului, pe frontonul podurilor de peste Dunăre, al canalului Dunăre — Marea Neagră, al metroului, pe barajul zecilor de hidrocentrale, pe furnalele industriei siderurgice, ca și pe frontispiciul tuturor instituțiilor de știință și cultură. Se înscriseră cu nepieritoare slavă în conștiința întregului popor, care știe că numai unit în jurul partidului, numai muncind cu elan întru progresul material și spiritual poate trăi și își poate împlini, cu demnitate, misiunea în istoria popoarelor de a fi toare de progres și pace.

La sfîrșitul secolului al XVIII-lea, reprezentanții Școlii Ardelene au reluat ideile cronicarilor și le-au dezvoltat în condițiile specifice ale Transilvaniei, susținînd cu argumente istorice, lingvistice, arheologice, etnografice, folclorice, printre altele, și unitatea poporului pe vechiul teritoriu al Daciei.

Formați în tradiția cronicarilor și a erudiților transilvăneni, scriitorii pașoptiști, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, D. Bolintineanu, C. Bolliac, N. Bălcescu, Gr. Alexandrescu, A. Mureșanu și alții au contribuit din plin la trezirea conștiinței naționale a poporului nostru. Moldovenii și transilvănenii au avut chiar programe politice în versuri: „Desteptarea României” de V. Alecsandri și „Un răsuneț” de A. Mureșanu — răspîndită repede la 1848 sub titlul „Desteaptă-te, române” — care chemau la revoluție și unire pe toți românii sub genericul: „Acum ori niciodată...” („Un răsuneț”). În același timp, Alecsandri a scris „Hora Ardealului” (1848), o primă variantă la „Hora Unirii” (1856), aceasta devenind cîntarea clasică ce chema la unire, mai întîi a moldovenilor și muntenilor, apoi la Unirea cea Mare și veșnică a tuturor românilor.

La sfîrșitul veacului al XIX-lea și în-

dominantă a evoluției istorice a societății românești în epoca medievală și în cea modernă. Și dacă năvălirile barbare și presiunile politice externe au împiedicat constituirea de la începuturi a unui unic stat românesc, unitatea de origine, limbă și spiritualitate, similitudinile în organizarea economică-socială și politică a românilor din interiorul și din afara arcului carpatic, permanența legăturilor dintre acestea conferă istoriei noastre caracteristica dominantă de unitate și continuitate în dezvoltare.

Aceste adevăruri de necontestat trebuie să stea în atenția profesorului, în conceperea și formularea obiectivelor lecției de istorie, iar predarea istoriei patriei într-un ciclu de trei ani — clasa a VIII-a, a IX-a și a X-a — face posibilă urmărirea realizării idealului unității naționale ca o constantă a poporului român. Începînd, în orele de istorie la clasa a VIII-a, analiza caracterului unitar și original al civilizației geto-dacilor, subliniind unitatea etnică și lingvistică a acestora și argumentînd apoi desfășurarea procesului de romanizare în întreaga aric de locuire geto-dacică, plecăm de fapt, în studiul istoriei noastre, de la adevărul de

ROLUL NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

putul veacului nostru, scriitorii de pe ambele versante ale Carpaților, în operele lor, în coloanele ziarelor și revistelor ce păreau pe întregul teritoriu locuit de români, în societățile culturale, realizează o arie spirituală, împlinindu-se ceea ce Mihail Kogălniceanu ceruse în „Dacia literară”: „Literatura are trebuință de arie”.

Operele scriitorilor români închinată patriei au însușit și vor însuși generații întregi, sădindu-le în suflet sentimentul adinc al atașamentului pentru țară, al respectului pentru istoria zburdată și eroică a neamului „pioasa reînnoștință pentru înaintași.”

De aceea, lecțiile de limbă și literatura română pe tema unirii le concepem astfel încât să scoată în lumină fondul patriotic și umanist al creațiilor literare, purtătorul lor caracter angajat, militant. Ne preocupăm utilizarea acelor strategii didactice care să faciliteze receptarea operelor respective nu ca simple documente de arhivă, ci ca valori spirituale eterne care emoționează pe fiecare.

În studiul cronicarilor — lecția de sintaxă „Contribuția istoriografiei la dezvoltarea culturii, a limbii și a literaturii române” — am insistat, în dialogul angajat, asupra ideii unității de origine, teritoriu, limbă și destin a tuturor românilor. Elei au recurs, în argumentarea ideilor, la date semnificative din operele cronicarilor, dovedind cunoașterea și înțelegerea legăturii istorice privind etnogeneza, ve-

chimea și continuitatea poporului român pe aceste meleaguri.

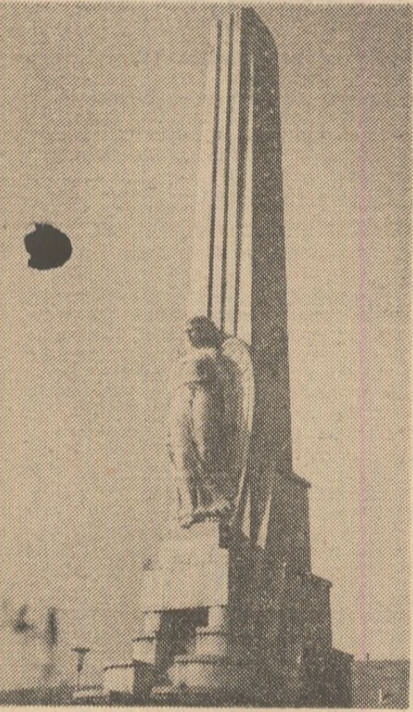
În lecțiile despre „Momentul 1848 în literatura română”, bazate pe valorificarea unor texte corespunzătoare din opera lui I. H. Rădulescu, N. Bălcescu, C. Bolliac, G. Barițiu, elevii au înțeles că literatura epocii s-a constituit într-un adevărat act politic, exemplul cel mai concludent oferindu-ni-l creația lui Vasile Alecsandri. Discuții fertile, cu un bogat conținut patriotic, a determinat comentariul literar al poeziei „Deșteptarea României”, o poezie profund cetățenească, vibrantă, mobilizatoare. De la prima lectură elevii au simțit poezia ca pe o inflcărată chemare la luptă a tuturor românilor pentru a zdrobi „cruda, oarba tiranie”, pentru eliberarea țării de sub suzeranitatea străină, pentru unire. Insistând asupra decodării unor metafore și epitete de coloratură grandioasă, pe măsura vremurilor și a mărețelor imperative ce băteau la poarta istoriei: „mîndru soare”, „tel de mult dorit”, „glas triumfător”, „falcic viitor”, „dor sfînt”, „timp reformator” etc., elevii au pătruns în substanța de idei a poemului, au desprins mesajul său patriotic și umanist. S-au adîncit în conștiința acestora sentimentul de cinștire și recunoștință ce se cuvine eroilor, cultul pentru trecutul nostru glorios. În final, elevii s-au convins că această creație, ocazională inițial, a devenit o valoare perenă a literaturii militante, prin patriotismul și sinceritatea ideilor exprimate.

De asemenea, opera lui Octavian Goga — „cîntărețul pămîntului nostru”, cum se autodefineste — poeziile sale memorabile, „Plugarii”, „Oitulu”, „Noi”, „Clăcașii”, izvorite din crezul social, politic, estetic al scriitorului, au prilejuit autentice momente de trăire a sentimentului de demnitate națională.

Elevii au sesizat cum istoria se transfigurează poetic, modul în care realitatea social-istorică a Transilvaniei sub stăpînire habsburgică ia în operă forma aluzivă a unei tristeți universale.

O lecție de literatură ce evocă un moment istoric nu-și dezvoltă toate valențele educative dacă nu încorporează elemente de istorie locală de care ne simțim întotdeauna legați sufleteste. Vorbind elevilor despre Unire, noi, dascăli sălăjenii, ne îndreptăm privirea spre dealul Guruslăului unde, în memoria lui Mihail Viteazul, locuitorii acestui minunat plai de țară românească au înălțat spre cerul albastru, într-un mînunchi, trei coloane nesfîrșite, simboluri ale celor trei țări românești. Măreț și etern exemplu de prețuire a trecutului nostru glorios, îndemn spre noi izbînzi pentru edificarea viitorului uminos, a unei societăți cu adevărat libere și prospere!

Prof. TRAIAN SĂRBE
Liceul de Filologie-Istorie
„Simion Bărnuțiu” din Șimleul Silvaniei
și
Prof. GABRIELA SĂRBE
Liceul Industrial din Șimleul Silvaniei,
județul Sălaj

Operele plastice și bogatul lor mesaj patriotic

Studierea principalelor elemente de tehnică și de limbaj din domeniile picturii, arhitecturii și sculpturii oferă prilejul apropiării firești și al înțelegerii tot mai profunde și avizate de către elevi a mesajului idealic și de sentimente încorporat „substanța” fiecărei opere clasice sau moderne.

Sînt de subliniat, de la început, câteva aspecte cu caracter metodologic. Mai întii, faptul că atât „substanța” estetică, cit și valoarea etică nu sînt ușor „descifrabile” și cu atât mai puțin analizabile separat, nici în cazul creațiilor descriptive. Cele două valențe sînt proprii tuturor picturilor, stampelor, sculpturilor intrate în sfera publică, mai cu seamă celor realizate în sprijinul sau chiar în focul desfășurării marilor evenimente din lupta noastră pentru libertate și independență, în această largă cuprindere, și pentru arie. Artiștii din a doua jumătate a secolului trecut au avut și harul originalității, al înnoirilor deopotrivă stilistice și tematiche, creațiile lor contribuind la înmeierea și afirmarea unui anumit specific al artei românești moderne. Ne gînim la Theodor Aman și la Nicolae Grigorescu, pictori care, alături de contemporanii lor mai vîrstnici sau mai tineri, au imprimat artei plastice românești acea confuzabilă direcție militantă, autentică revoluționară, care va deveni tradiția de mare prestigiu, de mîndrie națională și de „prestigio profesională” pentru artiștii — cetățeni, de la pașoptiști la noi. O foarte scurtă trecere în revistă a celor mai cunoscute opere plastice, care au premers sau au fost inspirate din evenimentele reale ale Unirii, este mai mult decît relevantă: „Intrarea în Alba Iulia” de Mihail Viteazul în Alba Iulia”, cromografa de Constantin Lecca, „Unirea principatelor” litografie de Gheorghe Tat-

tarescu, „Domnișorul Cuza”, desen de Carol Pop de Szathmar, „Hora Unirii la Craiova”, pictură în ulei de Theodor Aman, „Unirea Principatelor”, eboșă în ulei de Nicolae Grigorescu, „Proiect pentru monumentul Unirii”, piatră și bronz de Dimitrie Paciurea; și șirul lor ar putea continua pînă în contemporaneitate.

La „miezul” unor asemenea încorporări de virtuți artistice și morale se poate ajunge pe mai multe căi, fie în cadrul sistemului de activități practice, în atelierul de arte plastice sau în sala de clasă, în acele momente de ilustrare sau de demonstrare, cu ajutorul reproducerilor foto sau al diapozitivelor, pentru aprofundarea uneia sau altelei din particularitățile tehnologice, gramaticale sau stilistice puse în studiu, fie în cadrul unor sistematice vizite la muzeu, sau cu prilejul unor expoziții cunoscute de profesor, anticipat.

Pătrunderea în acest univers miraculos, care este procesul de creație artistică, devine inaccesibilă fără cunoașterea și stăpînirea unui minimum de cunoștințe tehnice și de limbaj din domeniu și ale unei anumite tehnici de investigare, adaptate diferitelor virște. Acestea s-ar putea referi la tipul de structură liniară dominantă, descoperită, eventual, prin decalc și la gama cromatică dezvoltată, la tehnica, materialele și instrumentele folosite, la ideea plastică principală care l-a preocupat pe artist și impregnarea socială, istorică și artistică care l-au influențat în practicarea unui gen sau a altuia, a unei anumite forme de abordare plastică etc.

Se spune, și nu-i o afirmație gratuită, că apropierea de opera de artă, cu intenția contemplării ei active, cu cit este mai devreme conștientizată, „instrumentată”, cu mijloa-

cele de limbaj specifice, cu atît mai trainice și mai eficiente sînt efectele. Se știe că cine nu și-a familiarizat discipolii foarte devreme, cu limbajul artei, pe măsura înțelegerii lor, nu poate pretinde de la aceștia mai tîrziu, la 14—18 ani, nici sensibilitate la frumos, nici comportare echilibrată, armonioasă și repudiere argumentată a tot ceea ce este urit, subcultură.

Cum s-ar putea evita acestea? Mai întii, prin exemplul nostru de muncă și de creație, de comportare civilizată, prin seriozitatea și pasiunea cu care îi ajutăm pe toți să se modeleze după legile frumosului, care sînt și legile morale ale societății noastre. De aceea, noi, educatorii, nu trebuie să uităm că opera de artă autentică este rezultatul unei triple condiționări dialectice: între materie (sau inerența ei de a putea fi prelucrată într-o anumită formă de expresie) și artist (cu o anumită dotație de viziune plastică), între artist (ca om cu idealuri și idei proprii, dar și ca om „al timpului său”) și societate (ca nevoi și ca posibilități de valorificare a potențialului artistic al fiecărui artist) și, în sfîrșit, între operă (ca materie formată artistic) și arta epocii (ca tendință artistică esențială, de influență careia n-a „scăpat” în totalitate nici o creație de valoare). Doar o asemenea abordare poate avea finalitate educativă. Cum o facem posibilă? În acest scop, vom face cunoscute elevilor datele pe care le conține opera plastică, precum și amănuntele colaterale, dar relevante, pe care le deținem în legătură cu artistul și epoca lui. Vom elabora o schemă de investigare sub formă de întrebări sau chestionare, completate, eventual, de decalcuri liniare și cromatice. Referindu-ne la operele plastice al căror conținut este legat de momentul Unirii, o posibilă ilustrare a acestor relații se poate realiza, de exemplu, prin comentarea acelei opere interpretate viguros și realist „Hora Uni-

rii la Craiova”, opera capitală a lui Theodor Aman, lucrare care poate fi considerată o punte de trecere spre înfățișarea aspirațiilor poporului prin alegorii sau prin pilda faptelor vitejești din trecut (scene istorice). De asemenea, cu aceeași intenție putem stărui mai mult asupra portretului alegoric „România revoluționară”, de Constantin Daniel Rosenthal. În fața acestei opere s-ar putea realiza cu elevii un fructuos dialog după o schemă (adaptată, evident, nivelului de cunoștințe generale, istorice în special, ale elevilor, nivelului de stăpînire a mijloacelor expresiei picturale). Aspectele abordate ar putea fi următoarele (ordinea propusă este aleatorie): impregnările (sociale și istorice) în care a fost creat tabloul, ce se știe documentar (și ce se presupune) interpretîndu-se corect unele detalii de tehnică și iconografice; locul ocupat de această lucrare între celelalte opere similare ale artistului sau ale altor pictori (importanța ei în epocă, valoarea ei astăzi); forma de exprimare echivocă (portretul alegoric proiectat pe un fundal animat de o scenă de luptă contemporană artistului); ce sugerează această soluție compozițională și importanța ei în evoluția mijloacelor de expresie, stilistice; poziția și gesturile miinilor portretului, atitudinea care se citește în privire, înclinația capului și mișcarea buzelor (sugerate prin anumite mijloace picturale); ce „ascund” toate aceste detalii ale imaginii; argumentarea amănunțită a ceea ce intruchipează femeia portretizată (alte justificări decît cele sugerate de titlu); analizarea, prin comparație, și a altor detalii semnificative, cum ar fi: tipul etnic al profilurilor de pe monczile de la gît, ornamentele de pe ie, profilul femeii.

Prof. ION N. ȘUȘALĂ
Școala Nr. 198 din București

Rolul mobilizator al repertoriului muzical

1918—1988 — 70 de ani de la Marea Unire, ani în care zeci de generații au păstrat și au transmis urmașilor îndemnuluri înapriate ale cîntecelor ce au răscălit conștiința unui neam: „Un dor pe toți îl poartă / Să-și vadă iar moșia, / Unită mare, mîndră: Trăiască România!”.

Istoricul literar Mihail Dragomirescu scria în anul 1920, în prefața volumului „Flamuri tricolore”: „valoarea unui cîntec de război nu stă nici în adîncimea gândirii, nici în perfecția minuțioasă a formei. Ea stă în simplitatea și energia accentului care mișcă voința”. În acest sens, rămîn nemuritoare strofele celor mai dragi melodii, devenite simbol al mărețului act al reîntregirii neamului: **Pui de lei și Voința neamului**, ale căror versuri sînt scrise de poetul Ioan S. Ne-nițescu. Alături de Ne-nițescu reamintim numele altor poeți ai epocii: Scipione Bădescu, Andrei Birseanu, G. Baronzii, D. Gusti, G. Sion, George Bengescu Dabija, Alexandru Sihleanu, ale căror versuri inspirate au constituit suportul nemuritoarelor melodii compuse de Gavril Musicescu, Eduard Caudella, Ciprian Porumbescu, Iacob Mureșianu, Ionel Brătianu.

Studiind istoricul acestor cîntece, născute în preajma lui 1877, observăm că ele sînt preluate de întreaga națiune, cu prilejul Unirii și sînt cîntate și astăzi de corurile de elevi și adulți, cu aceeași nobilă emoție și mare bucurie. Popularul cîntec **Pe-al nostru steag**, de Ciprian Porumbescu, s-a numit inițial **Imnul României June**, în manuscrisul autograf, descoperit în anul 1953, în colecția lui Ion Vicoveanu, iar în ediția originală a autorului, apărută la Viena în 1880, era in-

titulat **Imnul Unirii**. Acest impresionant mesaj muzical a cunoscut mai multe armonizări, datorate lui Timotei Popovici, D.G. Kiriac și alții. Sub conducerea lui D.G. Kiriac, o imensă formație corală, alcătuită din toate corurile ținuturilor românești, au cîntat acest cîntec-simbol. Devenit legămint al ostașilor, **Tricolorul**, compus tot de Ciprian Porumbescu, rămîne nu numai ultima impresiune a creației compozitorului, dar și unul dintre cele mai luminoase mesaje patriotice. Inspirat de versurile lui Ne-nițescu, modestul, dar marele animator Ionel Brătianu, profesor de muzică în București, creează unul dintre cele mai populare marșuri: **Pui de lei**: „Eroi au fost, eroi sînt încă / Și-or fi în neamul românesc / Căci rupti sînt ca din tare stîncă / Români orșunde cresc!”. Ploieșteanul Ioan Danielescu, tot profesor de muzică, este autorul nemuritorului cîntec **Voința neamului**.

Dacă ne gîndim la vechimea acestor cîntece, dar, mai ales, la rolul formativ pe care l-au jucat în educarea tinerelor generații de atunci, rol deosebit de actual și în zilele noastre, avem certitudinea „tineretii lor fără bătrînețe”.

La începutul secolului al XX-lea, au fost preluate vechi texte pe melodii noi. Augustin Bena compune **Penes Curcanul**, pe versurile lui Vasile Alecsandri. Cu ocazia sărbătorilor prilejuite de Expoziția jubiliară din 1906, a răsunat, la „Are-nțele Romane” din București, unul dintre cele mai cunoscute și dragi pisce corale: **Preste deal**, de Ion Vidu. Referindu-se la marea putere mobilizatoare a cîntecelor epocii, poetul Dimitrie Anghel consemna: „Unul după altul, corurile veneau ca să aducă ecoul munților și văilor îndepărtate și atît de scumpe nouă, pînă ce, adunate la un loc ca o grandioasă orgă pusă în mișcare de un uriaș, ca un codru deșteptat de vijelie, ca o mare trezită de un uragan, au început toate să cînte.”.

Compozitorul patriot Ion Vidu a realizat aranjamentul muzical al piselor **Marsul lui Iancu și Haidetii frați**. Cele patru poeme impresionante: **Răsunet de la Crisana, Răsunetul Ardealului, Răsunetul patriei și Răsunetul Timișului** exprimă idealul național, precum și crezul patriotic al compozitorului pentru „unirea cu țara”. „Prin cîntecul pe care l-a cules, l-a armonizat, l-a răspîndit pe tot cuprinsul pămîntului românesc — scria marele nostru istoric Nicolae Iorga în 1931, la moartea compozitorului bănățean — Vidu a fost factor de unitate națională și un educator”.

Devenite clasice, cîntecele neamului au avut în acea epocă un puternic rol mobilizator și-și mai păstrează și astăzi același rol esențial formativ, fiind capabile să trezească în conștiința copiilor emoția reinvierii eroilor neamului nostru, atît de greu încercat și atît de consecvent în idealul său patriotic: „Pe copii la sinul nostru / Alinați-i cu-acest cînt. / Povestindu-le cu fală / Al eroilor avînt / Dezvelii tot adevărul / Și le spuneți tuturor / Cum murii frații voștri / Pentru neam și țara lor.”

Prof. ALINA MUSAT POPOVICI
Liceul „C.A. Rosetti” din București

Bazându-se pe cunoașterea temeinică realistă a cerințelor și posibilităților țării noastre, a principalelor tendințe obiective ce se manifestă pe plan intern și internațional, partidul nostru a stabilit ca obiectiv fundamental pentru cincinalul 1986—1990 intrarea României în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

Stabilirea acestui obiectiv strategic a fost rodul unei analize științifice a realizărilor obținute pînă acum în toate domeniile de activitate, a posibilităților de care dispune economia națională, a aplicării creatoare a legităților obiective ale dezvoltării, cu privire la posibilitățile de trecere la un nou stadiu de dezvoltare economică și socială, la condițiile concrete din țara noastră.

Procesul de trecere a României în jurul anului 1990 în rîndul țărilor mediu dezvoltate din punct de vedere economic a fost conceput a fi înfăptuit pornindu-se de la mărețele transformări revoluționare ce au avut loc în anii construirii socialismului la noi în țară.

Este meritul partidului nostru, personal al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, pe baza unei analize științifice a nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție și în perfecționarea relațiilor de producție în țara noastră, a conceput și jalonat o nouă etapă de dezvoltare economică și socială a patriei, etapă care și-a propus să valorifice realizările anterioare și să asigure, prin înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal, premisele ridicării economiei românești pe o nouă treaptă de progres.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, procesul de trecere a României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată nu constituie o simplă prelungire a realizărilor anterioare din economia românească, ci, prin întregul lui conținut, înseamnă ajungerea la o fază nouă, superioară, caracterizată prin accentuarea puternică a laturilor calitative în dezvoltarea tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate economico-socială.

În procesul dezvoltării multilaterale și rapide a societății românești, perfecționarea continuă a organizării și conducerii activităților economico-sociale ocupă un loc central, fapt atestat convingător de conceperea, inițierea și desfășurarea în această direcție a numeroase acțiuni de amploare, care au determinat funcționalități crescînde ale complexului economic național.

Preocuparea constantă a Partidului Comunist Român pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii societății a asigurat aplicarea unor metode și forme organizatorice și de conducere tot mai eficiente, o tot mai temeinică fundamentare științifică, care au făcut posibil, alături de alți factori, succesele înregistrate în dezvoltarea economiei românești.

Existența în țara noastră a unui sistem democratic de conducere a activității economico-sociale asigură condiții optime pentru ca politica partidului, conducerea pe baza planului național unic, să se înfăptuiască în armonie cu interesele întregului popor, într-un cadru organizatoric unitar în care fiecare organizație își îndeplinește atribuțiile ce i-au fost stabilite pentru domeniul său de activitate.

Crearea și consolidarea treptată a acestui amplu sistem, măsurile succesive care au avut drept obiectiv perfecționarea sa continuă, decurg dintr-o strategie de lungă perspectivă și de reală factură științifică, al cărei ax central îl constituie ridicarea nivelului calitativ al întregului sistem, pe plan structural și funcțional.

Sistemul de organizare și conducere la nivelul societății, al domeniilor de activitate a unităților, trebuie să asigure valorificarea superioară a resurselor umane și materiale existente, a întregului potențial tehnico-științific și productiv. Această coordonată pe care se înscrie sistemul de organizare și conducere, măsurile ce vizează perfecționarea sa continuă, face necesară aprecierea calității formelor și metodelor de organizare, conducere și planificare, a eficacității lor prin prisma măsurii în care asigură condițiile necesare creșterii continue a eficienței activității productive desfășurate în toate ramurile economiei naționale în toate unitățile.

CONSULTAȚIE

PERFECTIONAREA CONDUCERII ACTIVITAȚII ECONOMICO-SOCIALE

Tezele din aprilie cu privire la necesitatea dezvoltării intensive a României în cincinalul 1986 — 1990 și în perspectivă pînă în anul 2000

Actuala etapă a construcției socialiste în țara noastră se caracterizează prin accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, prin schimbarea raportului dintre factorii extensivi și cei intensivi ai creșterii economice. Trecerea la dezvoltarea intensivă reprezintă coordonată principală a politicii economice actuale a partidului, orientată spre mobilizarea tuturor factorilor de care depinde dezvoltarea economică a patriei, asigurarea unui dinamism economic mai puternic, în vederea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Orientarea hotărîtă spre o dezvoltare de tip intensiv este o necesitate obiectivă pentru țara noastră. Aceasta decurge din situația volumului și costului factorilor primari ai creșterii economice, care nu reușeau să mai susțină un ritm înalt al creșterii produsului social și al venitului național. O asemenea necesitate decurge din incidențele factorilor externi asupra economiei noastre, din risipa de resurse ce se înregistrează în unele sectoare de activitate. Această necesitate decurge și din însuși scopul final al producției sociale în socialism, scop care presupune o puternică sporire a eficienței economice. Trecerea la tipul preponderent și multilateral intensiv era impus și de urgența lichidării decalajelor față de țările dezvoltate, la unii indicatori calitativi de eficiență.

Începînd cu Conferința Națională a partidului din 1977, s-au pus bazele teoretice și practice ale strategiei de afirmare mai puternică a laturilor calitative ale dezvoltării. Orientarea fermă a procesului de creștere economică pe făgașul accentuării laturilor calitative și-a găsit o solidă fundamentare științifică în gândirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a elaborat un model de creștere economică intensivă, specific condițiilor economice concrete din țara noastră. Posibilitatea reală pentru trecerea la creșterea economică intensivă izvoră din marile acumulări realizate în perioada anterioară: volumul și nivelul tehnic al bazei tehnico-materiale, gradul de calificare a forței de muncă, amplificarea cercetării științifice și puternica dezvoltare a industriei. În ultimă instanță, o asemenea necesitate decurge și din soluționarea contradicțiilor apărute în procesul de dezvoltare economică, ce se asigură prin accelerarea ritmului de creștere economică, dezvoltarea intensivă a industriei și agriculturii și un echilibru dinamic al întregului complex economic național.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trecerea la o dezvoltare de tip intensiv a fost concepută a se realiza printr-un proces de consolidare și amplificare a laturilor calitative obținute în perioadele precedente ale edificării socialiste, care să asigure crearea premiselor obiective și subiective ale accelerării progresului economico-social în condiții de echilibru structural dinamic, de eficiență și competitivitate.

În Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, din 29 aprilie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia din nou că: „Este necesar să fie bine înțelese hotărârile Congresului al XIII-lea privind trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, la realizarea unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale.”

În strategia promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, pentru realizarea unei dezvoltări economice pre-

ponderent intensive, modernizarea structurilor economiei românești ocupă un loc central.

Realizarea unei structuri complexe și moderne a economiei românești nu echivaloază cu copierea mecanică a structurilor existente în țările industrializate dezvoltate. Fără a ignora experiența unor țări dezvoltate, în strategia partidului nostru se are în vedere crearea unei structuri proprii, adecvate condițiilor specifice ale țării noastre, ținînd seama de nivelul actual al economiei și de potențialul productiv existent. Întreaga economie națională este supusă unui amplu proces de restructurare care vizează, înainte de toate, așa cum se arată în documentele Congresului al XIII-lea, „asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie, orientarea hotărîtă spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor ce necesită consum redus de energie.”

În procesul de modernizare a industriei, o atenție deosebită se acordă realizării programelor privind dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime, rezolvării optime a corelației dintre dezvoltarea industriei prelucrătoare și baza proprie energetică și de materii prime, urmîndu-se în mod prioritar reducerea importurilor. Industria prelucrătoare se dezvoltă prin adoptarea de noi tehnologii care să valorifice superior materiile prime, reducînd consumurile energetice, folosind mai eficient capacitățile de producție și obținînd produse de înaltă calitate și competitivitate în schimburile internaționale.

Concomitent cu dezvoltarea ramurilor industriale hotărîtore, în vederea accentuării laturii calitative a mijloacelor de muncă, se desfășoară un proces amplu de tipizare a tehnologiilor și produselor, cu consecințe pozitive asupra economisirii muncii sociale.

În condițiile dezvoltării intensive, problema utilizării obiectelor muncii capătă noi dimensiuni și semnificații. Dezvoltarea rapidă a economiei naționale, în condițiile reducerii substanțiale a importului de materii prime și energie impune, pe lîngă sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților de consum productiv și neproductiv, o politică fermă de economisire a resurselor naturale și energetice. Un aspect calitativ, de o importanță deosebită în utilizarea obiectelor muncii, îl constituie:

recuperarea și refolosirea tuturor materialelor rezultate din procesul de producție și de consum.

În viziunea partidului nostru, suportul efectivului de antrenare pe care-l asigură factorii calitativi ai dezvoltării economice rezultă din efortul de integrare endogenă a celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane în toate domeniile vieții sociale, știința și tehnologia avînd un rol determinant în realizarea strategiei economice.

Caracteristica principală a dezvoltării științei și tehnicii în etapa actuală o constituie sporirea aportului la creșterea economică pe baza integrării din ce în ce mai accentuate cu producția și învățămîntul, reducerea duratei ciclului cercetare-proiectare-producere, perfecționarea sistemului de organizare și conducere, imbinarea rațională a cercetărilor aplicative cu cele fundamentale.

În concepția partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sporirea eficienței economice constituie imperativul esențial al dezvoltării intensive a țării noastre în etapa actuală.

Transformarea criteriului eficienței economice maxime într-un instrument de politică economică și-a găsit expresia în noul mecanism economico-financiar care a creat premisele favorabile pentru accentuarea laturilor calitative ale reproducerii socialiste largite.

Sporirea productivității muncii constituie o coordonată majoră a creșterii eficienței economice, a caracterului intensiv al dezvoltării economice. Productivitatea muncii în industria românească este prevăzut să crească într-un ritm mediu anual de 10%, astfel încît nivelul acesteia să se dubleze în 1990, față de nivelul realizat în 1980. În Directivele Congresului al XIII-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, se prevede că factorul hotărîtor al creșterii producției materiale va fi ridicarea nivelului productivității muncii sociale, care va contribui cu circa 85% la sporirea venitului național în cincinalul 1986—1990.

Accentuarea laturii calitative a factorilor principali ai producției este în legătură nemijlocită cu calitatea factorului uman. „Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale.”

Dacă, în cadrul dezvoltării economice de tip extensiv, lărgirea masivă a câmpului de producție a avut drept rezultat

sporirea numărului lucrătorilor ocupați în producția socială, în cadrul dezvoltării intensive, accentul cade pe ridicarea gradului de complexitate a muncii, pe calitatea pregătirii profesionale-științifice a oamenilor muncii, pe angajarea lor responsabilă în procesul de producție. Perfecționarea forței de muncă reprezintă o cerință esențială a valorificării superioare a resurselor naturale, a reducerii costurilor de producție, a utilizării depline și eficiente a bazei tehnico-materiale, a ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției, a economisirii atît a muncii vii cit și a celei materializate, a creșterii productivității muncii sociale.

Ținînd seama de rolul deosebit al pregătirii și perfecționării forței de muncă, o atenție importantă se va acorda și în viitor perfecționării învățămîntului, pentru a răspunde noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale, exigențelor științei și tehnicii moderne. Se va asigura perfecționarea și legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția, reciclarea și ridicarea continuă a gradului de calificare profesională și tehnică a oamenilor muncii, iar întregul tineret va fi pregătit multilateral pentru a putea trece ușor, în raport de cerințe ale dezvoltării economico-sociale, de la o activitate la alta.

Leclor univ. dr. NICOLAI CIUZA
Universitatea „Al. I. Cuza”
din Iași

BIBLIOGRAFIE

- Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1981, p. 16—40.
- Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 14—16 decembrie 1987, Editura Politică, București, 1987, p. 16—31.
- Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 25 iunie 1986, Editura Politică, București, 1986, p. 5—8.
- Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, 29 aprilie 1988, Editura Politică, București, 1988, p. 6—9; 20—22.
- Nicolae Ceaușescu — Expunere la sesiunea comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, 2 iunie 1988, Editura Politică, București, 1988, p. 15—20.
- Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la perfecționarea activității organizatorice, ideologice și politico-educative, în vederea creșterii rolului conducător al partidului în treaga viață economico-socială, 23 iunie 1988, Editura Politică, București, 1988, p. 7—14.
- Elena Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, 18 noiembrie 1987, Editura Politică, București, 1987, p. 17.
- Elena Ceaușescu — Cuvîntare la Adunarea festivă consacrată împlinirii a 44 de ani de la victoria Revoluției de Eliberare Socială și Națională, Antifascistă și Antiimperialistă din August 1944, 20 august 1988, Editura Politică, București, 1988, p. 11—16.

Sinteze pe teme de didactică modernă

Abordarea sistemică a procesului de învățămînt (II)

Definirea componentelor
în plan operațional

A treia categorie de elemente face trimitere la procese, strategii de acțiune, metode de evaluare etc.

Activitățile de bază ale oricărui proces de învățămînt sînt **predarea și învățarea**, aspecte interdependente de esență, asigurînd funcționarea lui ca unitate organică. Realizarea lor optimă, cu maximum de calitate și eficiență, rămîne sarcina primordială a școlii. Relația dintre aceste acte suferă astăzi o schimbare profundă, în sensul deplasării accentului de pe predare spre învățare, concomitent cu o reconsiderare a înseși conceptelor ce le definesc.

Predarea. Privită mai mult ca o chestiune de comunicare, de prezentare a materiei, de transmitere a cunoștințelor și verificare, astăzi, fără a-i nesocoti această funcție, predarea este înțeleasă mai mult ca o problemă de organizare și conducere a învățării, deci, de facilitare a învățării.

Aceasta înseamnă că predarea își asumă o nouă funcție — aceea de dezvoltare a experienței de învățare posibile în care vor fi introduși elevii.

În consecință, perfecționarea predării nu se mai poate rezuma la optimizarea comunicării propriu-zise, ca act de informare, oricît de important ar rămîne acesta; de acum, este vorba de ameliorarea unui ansamblu de componente de predare, a stilurilor de predare.

În acest consens, nici învățarea nu mai este considerată ca simplă acumulare, asimilare de noi cunoștințe însușite, ci ca o problemă de schimbare în comportamentul elevilor, de reorganizare a experienței, de reelaborare continuă a structurilor cognitive și operatorii ale acestora.

Strategii didactice. Funcționarea sistemului implică utilizarea unor strategii de instruire, înțelese ca un anumit mod de abordare a învățării și predării, de combinare optimă a metodelor, mijloacelor și formelor de activitate grupale și individuale în vederea atingerii obiectivelor propuse. Diferite strategii (inductive, deductive, analogice, algoritmice, sau euristice etc.) indică, deci, nu numai opțiunea pentru un anumit tip de învățare la care vor fi supuși elevii, ci și un anumit mod optim de organizare a căilor și mijloacelor avute la îndemînă.

Metodele. Constituie o variabilă cauzală dintre cele mai importante, responsabilă, în bună parte, de rezultatele care se obțin. Cercetări mai recente — J. Piaget, P.L. Galperin, J.S. Bruner, H. Aebli etc. — relevă o anumită dependență a efectelor instruirii de tipul de metode aplicate. Utilizîndu-se căi diferite, se pot obține diferențe semnificative în rezultatele înregistrate. Aceste diferențe confirmă superioritatea metodelor activ-participative, de implicare pleneră a elevului în actul învățării. Metodele nu rămîn, de asemenea, indiferente la exercițiul mental la care este supus elevul, cele activ-participative solicitînd și stimulînd potențialul creativ, accentuînd caracterul formativ-educativ al procesului de învățămînt. Metodele și mijloacele trebuie privite ca resurse care se susțin reciproc, mai mult decît considerarea lor ca entități distincte (5).

Conexiunea inversă (feed-back-ul). Se anunță printr-o componentă de control de retur, (retroacțiune). Asupra acestei componente vom reveni mai departe.

Evaluarea. Reprezintă o înălțare de operații de măsurare, apreciere și decizie, esențiale pentru determinarea progreselor la învățatură, conducerea procesului de învățămînt și perfecționarea lui continuă. Ea capătă dimensiuni și înțelesuri noi, extinzîndu-se de la rezultate (sarcină tradițională) și asupra proceselor, a condițiilor de desfășurare a activității didactice. În determinarea rezultatelor, accentul se pune pe perfecționarea instrumentelor de măsurare, în scopul întăririi caracterului lor obiectiv. Concomitent, asistăm la o reconsiderare a criteriilor de apreciere. Aprecierea prin raportare la materie tinde să cedeze locul aprecierii prin raportare la obiective. Școala este o instituție orientată spre realizarea anumitor obiective specifice. Din această cauză, reușita sau nereușita învățării, succesele sau eșecurile trebuie apreciate din perspectiva realizării sau nerealizării obiectivelor propuse.

Se accentuează, totodată, necesitatea integrării organice a diferitelor forme ale evaluării (formativă, sumativă, diagnostică, prognostică, de progres etc.) în structura procesului de învățămînt, controlul căpătînd tot mai evident semnificația unei conexiuni inverse puse în slujba optimizării și ameliorării lui (14; 10).

2. ANALIZA RELĂȚIILOR DINTRE
VARIABLELE SISTEMULUI

Analiza fiecărei variabile nu este suficientă; rezultatele instruirii nu sînt consecința unei singure variabile, ci al interacțiunii multiplelor variabile. Elementele se combină pentru a crea o interde-

pendență strînsă ce evoluează în direcția atingerii obiectivelor dinainte stabilite, a obținerii efectelor așteptate. Ca sistem, procesul de învățămînt nu este doar un ansamblu de componente, ci și un complex de relații intersistemice de interacțiune. În această unitate funcțională, totul se întrepătrunde și se influențează reciproc. Prezența unei componente este condiționată și condiționează, la rîndul ei, existența celorlalte componente. De exemplu, prin comportamentul lor, profesorii modifică comportamentul elevilor; la rîndul lor, însă, și ei sînt supuși efectelor comportamentului elevilor respectivi. De aceea, în ideea unei ipoteze-predicții trebuie cunoscut nu numai efectul fiecărei variabile, ci și modul cum ea afectează și este afectată de celelalte (8).

Ca întreg, procesul de învățămînt este constituit, astfel, dintr-o rețea puternică de interacțiuni care formează un tot unitar și armonios, ce nu poate fi redus la suma elementelor sale constitutive, deoarece întregul este mai mult decît suma părților sale.

Între variabile se stabilesc tipuri diferite de relații: de cauză-efect; funcționale; de ierarhie; de poziție; de corespondență (compatibilitate; incompatibilitate; complementaritate; de compensare etc.); de dirijare etc. În raport de caracterul, forța și durata acțiunii, relațiile respective pot fi directe și indirecte, stabile și instabile, esențiale și neesențiale, necesare și întâmplătoare etc. (4, p. 23).

Structura sistemului. Unitatea dialectică dintre componente și interacțiunile lor constituie structura sistemului, a procesului de învățămînt.

Această noțiune definește dinamica sistemului, evidențiază faptul că relațiile complexe dintre variabile nu rămîn fixe, incrementale, că pe parcursul derulării actelor de predare și învățare au loc permanente transformări, reglări, ajustări, corectări etc., configurația procesului devenind foarte mobilă, tinzînd întotdeauna spre armonie, spre echilibru.

Caracterul dinamic al structurii exercită o puternică influență asupra desfășurării de ansamblu a procesului respectiv și asupra rezultatelor sale. Cunoașterea acestei dinamici devine astfel esențială, pentru fundamentarea deciziilor ad-hoc privind conducerea, controlul și ameliorarea, din mers, a activităților de predare și învățare. Cînd își elaborează proiectele sale de lecții, profesorul se gîndește, astfel, nu numai la ceea ce și propune el să facă, ci și la ceea ce ar trebui să întreprindă elevii săi pe parcursul respectivelor lecții. Ruperea interacțiunii dintre predare și învățare duce la distrugerea caracterului unitar și dinamic al procesului de învățămînt. „Oricît de bogată și expresivă ar fi expunerea profesorului în cadrul unei lecții (microsistem — n.n.), dacă nu este asigurată participarea activă a elevilor, nu putem vorbi despre o reală funcționare a procesului de învățămînt, deoarece lipsește elementul esențial — învățarea însăși —, îi lipsește legătura de bază dintre elevi și profesor” (4, p. 23—24). Profesorul se va gîndi, deopotrivă, la toate celelalte elemente implicate aici, la relațiile posibile între toate acestea, la valorificarea și asamblarea lor într-o structură pedagogică unitară și optimă.

Așa cum s-a mai arătat, principalele variabile care asigură coerența tuturor celorlalte componente rămîn desigur, finalitățile, obiectivele de realizat. Astfel, este de neconceput menținerea oricărei incompatibilități sau disonanțe între obiectivele prestabilite și oricare dintre celelalte componente; între conținuturi și obiective; între strategii și obiective; între evaluare și obiective. Este nepotrivit, de exemplu, ca unele lecții să și propună „dezvoltarea gîndirii creatoare”, iar metodologia aplicată să se axeze pe „stimularea capacităților reproductive”, iar examinarea să solicite, de asemenea, efortul de reproducere a celor învățate.

În virtutea interdependenței diferiților factori umani și materiali, modificările sau insuficiențele unei variabile se răsfrîng asupra celorlalte, declanșînd reacții în lanț. Astfel, introducerea unei inovații importante în programele școlare necesită o reconsiderare a metodelor de predare-învățare, care, la rîndul lor, vor antrena remedieri în întrebuințarea timpului, în transformarea instalațiilor și echipamentului, schimbări în pregătirea și reciclarea personalului didactic etc.

CONEXIUNEA INVERSĂ

În complexitatea interacțiunilor ce caracterizează un sistem de instruire se distinge un tip aparte de relație numită **conexiune inversă** (retroacțiune, reacție inversă circuit de retur, feed-back), element definitoriu oricărui sistem, vital funcționării lui în condiții optime.

Ce este, în fond, conexiunea inversă? Și cum acționează această lege în cadrul procesului de învățămînt? Totul pornește de la faptul că multiplele interacțiuni dintre componentele procesului de predare-învățare tind să evolueze în direcția atingerii acelorași obiective comune, cărora le sînt subordonate. În conse-

cință, devine posibilă scoaterea în evidență a unor indicatori capabili să ofere suficiente informații despre cantitatea și calitatea efectelor obținute, să ajute la determinarea depărtărilor dintre progresele așteptate și cele atinse, dintre proiectul de lecție conceput și modul efectiv în care este tradus în acțiune.

Prin variate procedee de diagnosticare (solicitări, interogații, probe etc.) se pot obține informații imediate și sigure despre rezultatele învățării și implicit ale predării. Asemenea informații inverse sînt folosite de cei doi parteneri — profesor și elev — în intenția unor reveniri, reînțoarceri și refaceri ale proceselor parcurse și ale performanțelor generate.

Conexiunea inversă desemnează un astfel de mecanism de reacție, de reînțoarceri, de reintroducere în sistem a rezultatelor acțiunii anterioare în vederea reglării și autoreglării, din mers, a procesului dat, a maximalizării șanselor de succes și minimalizării probabilităților de eșec. Sistemul caută să-și adapteze astfel performanțele și operațiile de învățare-predare în funcție de ceea ce semnalează acest feed-back.

Prin feed-back se poate face astfel ca „efectul să aibă o influență transformatoare asupra cauzei”, să se obțină „o reglare a cauzei prin efectul provocat” (Mialaret G.).

Elevii au nevoie de o multitudine de conexiuni inverse cu privire la caracterul adecvat/neadecvat al răspunsurilor lor, la conștientizarea dificultăților întîmpinate și a erorilor comise, la adaptarea eforturilor proprii potrivit sarcinilor de învățare impuse sau autoimpuse.

Dar, și pentru profesor, informația inversă este utilă, inducînd operații de confirmare (întărire) sau infirmare a rezultatelor curente, de sesizare și prevenire a dificultăților posibile, de corectare a greșelilor ivite și rețușare a performanțelor constatate, de depășire a unor bariere afective la elevi etc. Pe baza feed-back-ului sînt posibile adoptării de decizii ad-hoc, intervenții de revizie și ajustare ori încercări de inovări spontane aduse procesului. Fără o informație inversă, profesorul nu știe dacă elevul înțelege sau nu; nu-și dă seama cît de pronunțat este decalajul între ceea ce spune el și ceea ce rețin și înțeleg elevii etc.; aceasta îl ajută, deci, să aibă o percepție cît mai subtilă despre mersul învățării, provocat de intervenția lui pedagogică. Fără un asemenea control imediat nu știm niciodată exact ce facem și încotro mergem.

Perspectiva sistemică oferă o nouă cadrul metodologic proiectării didactice.

În concluzie, putem afirma că feed-back-ul se instituie ca un autentic instrument de control operativ și continuu, integrat în structura și de-a lungul întregii desfășurări a procesului de învățămînt, ca posibilitate de a discerne eficacitatea și eficiența actelor de predare și învățare, în scopul reglării și autoreglării neîncetate a funcționalității lui concrete (4).

CONTROLUL VARIABLELOR

Cercetări și concluzii care să ateste cu certitudine care anume variabile sînt decisive, în privința efectelor învățării, încă nu există. Totuși, acceptînd ideea că, în mod potențial, fiecare variabilă influențează într-un fel sau altul rezultatele învățării, se pot formula mai multe întrebări, și anume: Care vor fi principalele variabile ale procesului de învățămînt pe care le putem manipula în vederea obținerii celui mai ridicat randament posibil la învățatură? Există posibilitatea de a pune sub control toate variabilele? Un răspuns la una sau alta dintre aceste întrebări ne determină să operăm, în prealabil, cîteva distincții și anume:

— Să considerăm **independente** acele variabile a căror manipulare stă (mai mult sau mai puțin) la îndemina profesorului, care se află direct sub controlul său, determinînd alte variabile. Ar fi vorba de posibilitatea de a opera efectiv cu ele în contextul procesului de predare-învățare, adică de a structura, modifica, adapta, combina, dirija, stimula, prelucra etc. într-un fel sau altul anumite variabile sau subvariabile (caracteristici) ale acestora. În această privință, una din cele mai complexe, dar și mai maleabile variabile, rămîne, totuși, „calitatea instruirii”, în sensul că aceasta poate fi apropiată de condițiile optime necesare organizării studiului. Astfel, conținutul de predat poate fi supus pedagogizării, în sensul îmbunătățirii structurării logice, a modului de prezentare și explicare, a valorificării — prin transfer — a cunoștințelor etc. De asemenea, putem alege, adapta și combina metodele și procedeele didactice după nevoi; putem varia, într-o anumită măsură, ritmul învățării; putem organiza și impune un anumit traiect (inductiv, deductiv, algoritmic sau euristic etc.) desfășurării procesului; conexiunile inverse pot fi aplicate imediat sau la anumite intervale; stilul de predare poate fi adaptat iar relațiile, profesor-elev intensificate etc.

— Să denumim **dependente** acele variabile care sînt determinate, aflîndu-se în postura de efecte provenite din eforturile și activitățile desfășurate, condiționate, deci, de alte variabile și pe care ținem să le aducem la nivelul dorit. Și acestea sînt, firește, rezultatele, performanțele, elevului în ansamblul personalității sale. (Cel mai greu controlabile sînt aici efectele secundare, atitudinile derivate).

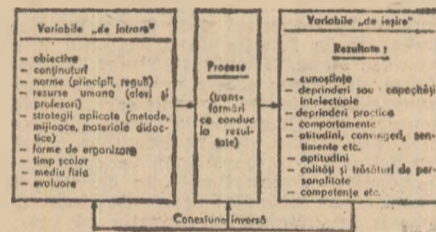
— Să mai admitem că unele variabile sînt mai greu controlabile decît altele, că numai sub anumite aspecte, pot fi modificate, adaptate, combinate etc., sau că

nu sînt deloc de modificat în raport cu dorințele noastre dictate de cerințele instruirii. De exemplu, sînt mai greu de manipulat caracteristicile individului de ale elevului, aptitudinile și înclinațiile acestuia, starea de pregătire generală, stadiul de dezvoltare intelectuală, o serie de factori de personalitate etc.

Or, în măsura în care stă în putința profesorului să explice și să manipuleze unele variabile, să le utilizeze în vederea facilitării proceselor de învățare, el poate răspundea pe măsura încrea lor în valoare în mod corespunzător.

METODA DETERMINĂRII FLUXURILOR
DE INTRARE ȘI IEȘIRE ÎN SISTEM

Potrivit acestei tehnici de analiză, componentele procesului de învățămînt sînt dispuse în variabile „de intrare” și variabile „de ieșire” (input-output), accentul punîndu-se pe relația dintre ele. Este mai puțin important ce se petrece în interiorul sistemului (cutiea neagră) și mai mult interesează rezultatele. Dacă rezultatele sînt bune, procesele se pot repeta, în situații similare. Ieșirile trebuie să fie întotdeauna conforme obiectivelor prestabilite.

Concluzii, avantaje
ale abordării sistematice

Analiză și sinteză, în același timp, abordarea sistemică oferă o imagine holistică, globală și o perspectivă asupra „arhitecturii” procesului de învățămînt, alta decît modelul liniar, tradițional, ale cărui componente puteau fi considerate ca elemente izolate, autonome.

O asemenea metodologie sistemică este utilizată în scopul cunoașterii mai profunde și depline a funcționalității, dar și în vederea investigării unei posibile creșteri a calității și eficienței acestei funcționalități. În acest sens, analiza în termeni de „sistem” devine o metodologie de identificare a diferitelor probleme complexe pe care le implică structurarea și funcționalitatea sistemului și de sprijinire a soluțiilor lor. Analiza sistemică se poate utiliza, prin urmare, în două maniere: alit ca instrument de analiză critică a unui sistem instrucțional existent, cît și ca instrument de transformare a acestui sistem. (10).

Toate demersurile susținute de analiza sistemică converg în direcția structurării optime a interacțiunii diferiților factori implicați în organizarea și funcționalitatea procesului de învățămînt, a valorificării într-o manieră mai bună a resurselor umane și materiale disponibile, pentru atingerea cu maximum de eficacitate a obiectivelor propuse.

În virtutea acestor avantaje, abordarea sistemică poate fi considerată ca un veritabil instrument de conducere rațională și creativă a activităților de predare și învățare, permițînd să se adopte decizii imediate și clare, să se abordeze chestiuni strategice de ameliorare, sau încercări spontane de inovație, sprijinite de fluxul de informații inverse.

BIBLIOGRAFIE

1. Ceaușescu, Nicolae — Expunere la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 29 aprilie a.c., cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, Editura Politică, București, 1988.
2. Ceaușescu, Nicolae — Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Timișoara, 15 septembrie 1988, Editura Politică, București, 1988.
3. Ausubel, D. P.; Robinson, F. G. — Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică (traducere), București, E.D.P., 1981.
4. Babanski, I. K. — Optimizarea procesului de învățămînt (traducere), București, E.D.P., 1979.
5. Cerghit, Ioan — Metode de învățămînt (ediția a II-a), București, E.D.P., 1980.
6. Cerghit, Ioan — Integrarea conexiunii inverse în structura procesului de învățămînt — principii fundamentale în pedagogia modernă, Revista de pedagogie nr. 9, 1986.
7. De Corte, E. — Les fondements de l'action didactique. De la didactique à la didaxologie, Edition A. De Boeck, 1979.
8. Davitz, J. R.; Ball, S. — Psihologia procesului educațional (traducere), București, E.D.P., 1978.
9. Jinga, I.; Negreț, I. — Inspecția școlară, București, E.D.P., 1983.
10. Lavallée, M. — Apprendre, P.U. du Québec, Québec, 1983.
11. *** — L'éducateur et l'approche systématique. Les Presses de l'UNESCO, Paris, 1976.
12. Quillet, André — L'évaluation créative. P.U. du Québec, Québec, 1983.
13. Radu, Ioan T. — Teorie și practică în evaluarea eficienței învățămîntului, București, E.D.P., 1981.
14. Salade, D. (coordonator) — Didactica, București, E.D.P., 1982.

Unitate de concepție — unitate de acțiune

— PLANUL DE MUNCĂ —

Scriind despre experiența valoroasă înregistrată în județul Bihor, cu privire la perfecționarea conducerii școlii, trebuie să mă opresc și la un alt aspect care reflectă această continuă preocupare și anume, la modul în care este concepută și efectuată activitatea de planificare, în special planul de muncă al școlii.

Informații utile în legătură cu planificarea muncii în unitățile de învățământ bihorene ne-a prilejuit cabinetul directorului de școală, aflat în incinta Inspectoratului Școlar Județean (pe care l-am prezentat în numărul trecut al revistei noastre). Pe această bază, se poate aprecia seriozitatea și competența cu care este înțeleasă, abordată și realizată planificarea — una dintre principalele funcții ale conducerii științifice, într-un mare număr de unități școlare din județ; astfel, documentele de planificare ale acestora relevă corect diferențierea conținutului diverselor planuri de muncă în raport cu specificul școlii, elaborarea obiectivelor în consens cu prevederile documentelor de partid și de stat și ierarhizarea lor în funcție de prioritățile unei anumite etape. Discutând cu prof. Viorica Piscot, inspector școlar general al județului Bihor, despre aceste caracteristici generale ale planurilor de muncă ale școlilor, am înțeles că sint rezultate firești ale acțiunilor întreprinse în vederea perfecționării directorilor, ale participării conștiente la amolul proces de modernizare a învățământului. Se știe că funcționalitatea sistemului în condiții optime este asigurată în mare măsură și de o riguroasă planificare, iar aceasta presupune claritate, precizie și oportunitate în stabilirea obiectivelor, distincție între obiective, sarcini și modalități de îndeplinire, necesitatea de a se ține seama de unele ieșiri (de exemplu, rezultate nesatisfăcătoare). În acest sens câteva exemple concludente le oferă și unele unități de învățământ din județ. Una dintre ele este Liceul de Matematică-Fizică — „Emanuil Gojdu” din Oradea. Convingerea că în această școală conducerea științifică prezintă o realitate apare de la primul contact cu documentele de planificare și se conturează definitiv după o vizită în liceu și după o discuție cu directorul acestuia, prof. Ioan Șuteu; astfel am înțeles că multe din obiectivele stabilite în anii anteriori s-au transformat în fapte și împliniri deosebite ale profesorilor și elevilor.

Bun cunoscător al întregului complex de probleme pe care le incumbă conducerea științifică, profesorul Șuteu răspunde cu plăcere și competență la orice întrebare care-i prilejuește posibilitatea de a vorbi despre liceul sau despre activitatea colegilor săi. L-am rugat să se refere la planificarea muncii în școala unde își desfășoară, cu mult simț de răspundere și dăruire, activitatea, de aproape 25 de ani.

— Voi începe cu planul general de muncă al liceului, ale cărui obiective sint formulate pe baza direcțiilor stabilite de documentele de partid și de stat privind dezvoltarea și modernizarea învățământului, a orientărilor și îndrumărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cuprinse în cuvântarea de la deschiderea actualului an de învățământ, și pornind de la rezultatele — calitative și cantitative — obținute în anul școlar anterior.

— Ați amintit, așadar, sursele planificării.

— Da. Obiectivele exprimă, de fapt, ce avem de făcut în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat; deci este firesc ca atunci când ni le propunem să ținem seama de cea ce am realizat și, mai ales, de cum am realizat. Pentru aceasta sint necesare o profundă cunoaștere a vieții școlii, a resurselor materiale și umane, de care dispunem și, totodată, capacitatea de a prefigura acțiunile următoare.

— Altfel spus, planul de muncă al școlii este o modalitate de sporire a eficienței acțiunii proiectate, deci a întregii activități de instrucție și educație, și, tocmai de aceea, trebuie să aibă o viziune globală și prospectivă. Să concretizăm această succintă teoretizare prin menționarea unor obiective propuse în anul școlar trecut și în acest an de învățământ, ținând seama de faptul că planificarea este un proces activ, dinamic.

— Aș dori să mă opresc la unul din principalele noastre obiective: perfecționarea procesului instructiv-educativ care înseamnă, în primul rând, perfecționarea pregătirii cadrelor didactice. Este, de fapt, un obiectiv prioritar pentru oricare unitate de învățământ; consider însă că el trebuie adaptat la condițiile concrete din fiecare școală și din fiecare nouă etapă. Această adaptare se face, mai ales, prin măsurarea și sarcinile stabilite pentru transpunerea sa în practică. De pildă, în planul nostru general de muncă din anul școlar trecut, acest obiectiv este formulat astfel: „Perfecționarea continuă a procesului instructiv-educativ în strinsă legătură cu progresul științei, culturii și pedagogiei contemporane, prin mobilizarea cadrelor didactice la o intensă activitate de perfecționare profesională, în vederea modernizării activității didactice în formă și conținut și a sporirii eficienței acesteia”. Bineînțeles, acest obiectiv a fost

cuprins și în planul cabinetului metodic al liceului nostru, sub forma: Creșterea randamentului procesului instructiv-educativ prin sporirea calității și diversificarea activităților metodice, în vederea înarmării tineretului școlar cu temeinice cunoștințe de cultură generală, științifică și practice, care să-i asigure, la absolvire, încadrarea eficientă într-o activitate social-utilă. Pentru îndeplinirea lui s-a fixat o temă comună de studiu și cercetare — „Forme de activitate și metode didactice folosite în liceul nostru pentru asigurarea progresului școlar al elevilor”. La nivelul fiecărei catedre, tema a fost formulată în funcție de specificul disciplinei de învățământ și de activitatea desfășurată până acum. De exemplu, catedra de matematică a abordat tema: „Predarea-învățarea cu ajutorul calculatorului”. În realizarea acesteia a fost antrenat și cercul de informatică al elevilor din liceu. Ca urmare, s-au elaborat câteva programe (unele în cod mașină) pentru lecții de matematică, chimie, fizică, biologie, unele discipline tehnologice, limbi moderne și științe sociale. Unul dintre aceste programe, „Inima”, efectuat de elevul Ganea Constantin din clasa a XI-a, sub îndrumarea prof. Adrian Niță, a luat premiul I la Sesiunea națională de referate și comunicări ale elevilor — la Cimpulung, 1988 — Secția informatică.

Și în planul de muncă al acestui an școlar obiectivul perfecționării procesului instructiv-educativ rămâne în centrul atenției noastre. În acest scop ne-am propus, pe de o parte, să organizăm o serie de acțiuni care să contribuie la actualizarea informației științifice la toate disciplinele fundamentale, iar, pe de altă parte, să adăncim preocupările de modernizare a procesului de predare-învățare în vederea generalizării unor metode active eficiente, care să contribuie la intensificarea activității de învățare în timpul lecției.

O altă unitate de învățământ din județul Bihor în care am urmărit același aspect al conducerii științifice, și anume realizarea funcției de planificare prin planul general de muncă, este Liceul Agroindustrial din Salonta, unul din cele mai mari licee de profil din țară,

LICEUL PEDAGOGIC

Un bogat program de perfecționare

Tezele, aprecierile și orientările din aprilie a.c., act al gândirii științifice, novatoare, revoluționare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, constituie și pentru noi, cadrele didactice, un excepțional îndreptar teoretic și practic în educarea revoluționară a tinerelor generații. Recunoscându-se deosebită valoare a ridicării nivelului de cunoștințe și a pregătirii politico-educative, reținem, îndeosebi, teza formulată de secretarul general al partidului că „trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile”.

În contextul noilor exigențe, liceului pedagogic, ca instituție ce pregătește și perfecționează cadrele didactice pentru învățământul preșcolar și primar, îi revin sarcini deosebit de complexe. Astfel, în spiritul metodologiei organizării și desfășurării activității de perfecționare a pregătirii personalului didactic, cu sprijinul inspectoratelor școlare județene Olt, Dolj și Gorj — ale căror educatoare și învățători realizează perfecționarea profesională în cadrul liceului nostru — am reconsiderat activitatea noastră, sub aspectul formulării și realizării adecvate a obiectivelor, a utilizării eficiente a mijloacelor de învățământ, a evaluării și îndrumării, pentru a răspunde eficient cerințelor concrete ale practicii pedagogice.

Am stabilit, în primul rând, care sint cerințele specifice ridicării calității pregătirii politice, profesionale și metodice a cadrelor didactice.

Am realizat apoi programarea participării tuturor învățătorilor și educatoarelor la forme specifice, colective, de perfecționare, după criteriile determinate de ridicarea calității învățământului și în strinsă corelare cu condițiile existente în grădinițe și școli; alcătuirea calendarului acțiunilor de perfecționare, în sistem, pe etape stricte, prin alternanța acțiunilor colective cu cele în grup și individuale, teoretice și aplicative, pe parcursul întregului an; îmbunătățirea tematicilor activităților pentru toate formele, cu introducerea elementelor de nouitate științifică și metodică, cu precizarea clară a metodologiei și a aplicațiilor, cu adaptarea la solicitările concrete ale cursanților; determinarea sistemului metodologic specific de activizare, organizarea unor activități diferențiate pe grupe, utilizarea priorităților a metodelor participative; elaborarea instrumentelor științifice și metodi-

ce și antrenarea directă în elaborarea și susținerea unor lucrări cu caracter aplicativ; stimularea atitudinii responsabile față de calitatea pregătirii prin evaluarea continuă (în seminarii, activități practice, mese rotunde, schimburi de experiență etc.) și prin obiectivizarea ei mai exactă a evaluării finale (realizarea programului personal de perfecționare continuă și de lucrări aplicative, participarea la dezbateri etc.).

Am considerat că este necesar ca, prin modalități specifice, să asigurăm cunoașterea și studierea temeinică de către toate cadrele didactice — de la nivelul celor care perfecționează la cei perfecționați — a tezelor și orientărilor cuprinse în cuvântările secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și a documentelor de partid și de stat.

Considerând că studiul individual constituie forma principală de perfecționare și autoperfecționare, am fost și sintem preocupăți de îndrumarea metodologică și științifică a acestuia. În acest sens, am alcătuit programe individuale de studiu, bibliografii și sinteze, am elaborat modele metodice, orientative, studii de caz, proiecte de cercetare, mape tematice. În ceea ce privește conținutul și formele activității din etapele cu frecvență — cursuri, seminarii, activități practice — am realizat o bună corelare între temele orientative elaborate de Ministerul Educației și Învățământului și activitatea concretă, specifică unităților de învățământ din cele trei județe afiliate liceului nostru, ca centru de perfecționare. Astfel, prin analiza dificultăților constatate, prin consultări, la început de an, am stabilit temele ce vor fi abordate teoretic și activitățile practice-aplicative. Pe baza tematicilor stabilite și ca rezultat al opțiunilor cadrelor didactice, au fost abordate în activități cele mai noi orientări științifice și metodologice din domeniul respectiv.

Am conceput și realizat activitățile din seminarii în special ca un mijloc de generalizare a experienței pozitive, prezentare a rezultatelor unor cercetări, dezbateri a unor proiecte de sisteme de lecții și activități, simulări de rezolvare a unor situații educaționale, dezbateri pe marginea unor materiale (fișe de muncă independentă, liste de obiective operaționale, mijloace de învățământ create și integrate metodic, mape tematice, proiecte pedagogice, teste, studii de caz).

Sintem preocupați și de desfășurarea trimestrial, conform unei tematici stabilite, activități demonstrative, pe bază de cer-

și prin realizarea integrală a planului de producție”.

Fiind conștienți că îndeplinirea obiectivelor amintite depinde în mare măsură de modul în care conducerea școlii asigură organizarea întregii activități, acordăm o atenție deosebită stabilirii sarcinilor concrete și repartizării acestora pe compartimentele structurii organizatorice din cadrul liceului nostru, precum și modalităților de desfășurare a activităților practice din cabinete, laboratoare, ateliere, sera și ferma didactică. De exemplu, comisia pentru instruirea în meserie din liceu a alcătuit un grafic prin care se asigură participarea tuturor elevilor (indiferent de meseria pentru care se pregătesc), de cel puțin două ori într-un an școlar, la același tip de lucrări, în vederea formării priceperilor și deprinderilor practice și a familiarizării lor cu exigențele producției. Un alt exemplu: pentru cunoașterea specificului unor activități productive din unitățile cu profil industrial agricol, de industrie alimentară și economic, elevii claselor terminale efectuează o practică de 4-5 săptămâni în unități de producție frunțase din județ.

Prezentându-mi ferma didactică a liceului, directorul adjunct, profesorul Gheorghe Iova și inginerul Petru Smolinschi evidențiază rolul deosebit al acesteia, atât în pregătirea elevilor pentru o gamă largă de meserii (agronom-mecanizator, horticultor-mecanizator, zootehnist-mecanizator, mecanic-agricol și veterinar), cât și în antrenarea celor mai destoinici dintre ei în activitatea de cercetare.

Toate aceste exemple și aspecte la care m-am referit demonstrează, de fapt, relația de interdependență dintre planificare și organizare. De altfel, așa cum preciza inspectorul Petru Oros de la Inspectoratul Școlar Județean, cu frumoase cuvinte de laudă la adresa multor colective didactice, în numeroase unități de învățământ din județul Bihor — dintre care fac parte și Școala cu clasele I-VIII „Alexandru Moghioros” din Salonta sau Școala Nr. 12 din Oradea — se poate constata aceeași strinsă legătură între buna organizare a muncii și calitatea rezultatelor obținute prin realizarea obiectivelor proiectate. Într-o planificare judicioasă a activității și organizarea riguroasă a modalităților de îndeplinire a obiectivelor propuse. Fapt care relevă, în esență, că unitatea de concepție determină unitatea de acțiune.

VALERIA BACIU

cețare aplicativă, în școlile de aplicație, susținute de către cadrele didactice cu experiență valoroasă.

Prin astfel de acțiuni, studiem posibilitatea implicării mai ample a liceului pedagogic, sub îndrumarea inspectoratelor școlare, în realizarea autoperfecționării continue, la locul de muncă. Profesorii de pedagogie și metodicii liceului pedagogic sint cuprinși în comisia județeană de specialitate, pe sectoare, cu sarcini bine definite, pentru îndrumarea activității metodice în școli; în cercurile pedagogice, în alte forme de perfecționare de la nivelul unităților școlare. Astfel ei participă efectiv la proiectarea și desfășurarea activităților din cadrul cercurilor pedagogice, la stabilirea, elaborarea, realizarea și finalizarea proiectelor de cercetare în sesiuni de comunicări, simpozioane, la organizarea de întâlniri de lucru pe diverse teme, la valorificarea rezultatelor pozitive obținute și sintetizate în lucrări pentru obținerea gradului didactic I.

Transformarea liceului nostru în centru metodic și de perfecționare a impus și asigurarea unei baze didactico-materiale model pentru unitățile de învățământ. Astfel, pe lângă cabinete, laboratoare, ateliere, am organizat cabinetul de perfecționare a învățătorilor și educatorilor, cu filiale în județele arondate și în sectoarele metodice din județul Dolj. În cadrul acestui cabinet, se asigură documentarea necesară (lucrări, fișe, sinteze, bibliografii, materiale pentru studii individuale continue), este sprijinită organizarea și îndrumarea cercetărilor aplicative, se acordă consultații pentru acțiuni colective și la locul de muncă, se studiază și se generalizează experiența pozitivă (întâlniri, simpozioane, expoziții tematice), se elaborează și se oferă modele concrete și variante pentru rezolvarea practică a problemelor din tematică, se avizează instrumentele elaborate de către metodiști (sinteze, planuri de seminar, modele de fișe și proiecte, lucrări de cercetare metodică, mape tematice etc.), se evaluează continuu realizarea calitativă a obiectivelor perfecționării.

De asemenea, am realizat cabinete și săli specializate, cu dublă funcționalitate, pentru desfășurarea procesului de învățământ la clasele I-IV și pentru unele discipline de învățământ: limba și literatura română, matematică, cunoștințe despre natură și om, istorie, muzică, geografie, educație fizică și desen.

Precizându-ne criteriile de evaluare a muncii noastre ne propunem să acordăm o atenție deosebită sporirii eficienței tuturor acțiunilor de perfecționare pe care le vom organiza, în vederea ridicării calității procesului instructiv-educativ la nivelul exigențelor actuale.

Prof. VASILE TAȘCAU
directorul Liceului Pedagogic din Cralova